

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографски)

на

XVII^{то} обикновено Народно събрание.

Първа извънредна сесия

XXXVII заседание, сжбота, 24 май 1914 г.

(Открито отъ подпрѣседателя г. д-ръ С. Иванчовъ, въ 4 ч. слѣдъ пладне)

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: (Звъни)
Моля г. секретаря да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь М. Зелковъ: (Прочита списъка. Отсѣжт-
ствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Иванъ Ангеловъ, Иванъ Багаровъ, Панко Вангеловъ, Недѣлчо Георгиевъ, Иванъ Гешовъ, д-ръ Александъръ Гиргиновъ, д-ръ Лазаръ Дагоровъ, Юрданъ Дечевъ, д-ръ Петъръ Джидровъ, Александъръ Димитровъ, Георги Димитровъ, Василь Димчевъ, Стефанъ Дойчиновъ, Шакиръ Зюмриевъ, Георги Кирковъ, Илия Кирковъ, Василь Коларовъ, Янко Куцаровъ, Лазаръ Лазаровъ, Петъръ Лисевъ, Коста Лулчевъ, Рашко Маджаровъ, Никола Марчевъ, Александъръ Механджийски, Георги Миневъ, Никола Наумовъ, Александъръ Невдевъ, д-ръ Юрданъ Нейовъ, д-ръ Василь Нейчевъ, Василь Николовъ, Адамъ Нейчевъ, Стоянъ Омарчевски, Паскаль Паскалевъ, Георги Поповъ, Едхемъ Рухи, Илия Стоевъ, д-ръ Никола Стойчевъ, Константинъ Торлаковъ, д-ръ Йосифъ Фаденхехтъ, Никола Харлаковъ, Талятъ х. Хюсеиновъ, Иванъ Цановъ, Найчо Цановъ, Коста Ципорановъ, Крумъ Чапрашиковъ и Стоянъ Шиваровъ)

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Отъ 243 народни прѣдставители отсѣжтствуватъ 46; налице сж 197. Нужниятъ кворумъ е налице. Обявявамъ заседанието за открито.

Прѣседателството съобщава на Народното събрание, че е разрѣшило отпуски на слѣдующитѣ г. г. народни прѣдставители:

На Иванъ Костовъ — 3-дневенъ отпускъ, начина отъ 27 т. м.

На Александъръ Димитровъ, плѣвенски народенъ прѣдставитель — 1-дневенъ отпускъ, за 24 май.

На Недѣлчо Георгиевъ, никополски народенъ прѣдставитель — 1-дневенъ отпускъ, за 24 май.

На врачанския народенъ прѣдставитель г. Стоянъ Омарчевски — 1-дневенъ отпускъ, за днесъ.

Г. министерътъ на общественитѣ сгради е готовъ да отговори на питането на г. Недѣлча Георгиевъ. Понеже го нѣма, другъ нѣкой нѣма ли да го развие?

Д. Драгиевъ: Да се отложи за идущото заседание.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата народниятъ прѣдставитель г. Дамянъ Лихарски, за да развие питането си къмъ г. министра на финанситѣ.

Д. Лихарски: Г. г. народни прѣдставители! Прѣзъ врѣме на войната се реквизираха добитѣкъ за клане, жито, брашно, цървули, шаяци, платна, какви ли не работи. За всичко това, което се реквизира, се издадоха квитанции. Обаче тия квитанции се издадоха на ония отъ домашнитѣ, които се случиха тамъ, когато ставало реквизирането, безъ да имъ каже нѣкой, че ще има спѣнка по-нататѣкъ, когато държавата почне да изплаща тѣзи квитанции. Бирницитѣ днесъ спадатъ тия квитанции отъ данѣцитѣ, но спадатъ само тия квитанции, които сж издадени на името на лицата, които плащатъ поземеленъ данѣкъ, а квитанциитѣ на лица, които нѣматъ записанъ на тѣхно име поземеленъ данѣкъ, не се спадатъ. Обаче, тия лица, на името на които сж издадени такива квитанции, принадлежатъ къмъ сжщото сѣмейство, къмъ което е и лицето, което претенжава и партидна книга за поземеленъ данѣкъ. Бирникътъ казва тѣй: „Дайте заявление въ реквизиционната комисия ли, въ министерството ли, кѣдѣ ли, да уредятъ тая работа, пнакъ не можемъ да спаднемъ квитанциитѣ“. Има нѣколко такива случаи, които ще посоча тукъ. Бащата войникъ заминалъ на война, остава синъ; синъ му отишълъ, прѣдалъ прѣдметитѣ, които се искатъ отъ него и квитанцията издадена на негово име. Въ партидата на поземелния данѣкъ фигурира името на баща му. Днесъ бирникътъ казва на баща му: „Плати ти данѣка, а за тая работа синъ ти нека даде явление, ще уредимъ и нея“. Има войници, които оставили женитѣ си, тѣ прѣдавали прѣдметитѣ и тѣмъ се казва сжщото. Войникъ оставилъ братъ, който сжщо не претенжава партидна книга за поземеленъ данѣкъ, и нему казватъ сжщото. Бащата има синове раздѣлени, които не оставили никого; бащата като глава на сѣмейството, прѣдавалъ всичко, което е искала отъ тѣхъ реквизиционната комисия и квитанциитѣ сж издадени на негово име. Днесъ, обаче, бирницитѣ имъ казватъ: „Платете си вие данѣка, баща ви, ако има квитанции на негово име, нека даде явление,

ще се уреди тая работа". Има много и такива случаи: жителитѣ давали прѣдмети, които надминаватъ стойността на поземелния данѣкъ, и казва имъ се тъй: „Платете си днесъ данѣка, пъкъ за тая работа подайте заявление, ще видимъ да я оправимъ. Ние не можемъ да приемемъ квитанциитѣ ви, защото трѣбва да спаднемъ отъ тѣхъ извѣстно количество, а пъкъ останалото да ви се повърне; ние нѣмаме такова право, безъ да ни се разрѣши туй“. Азъ питамъ г. министра на финанситѣ, взелъ ли е нѣкакво рѣшение по този въпросъ и далъ ли е разпореждане, за да се уреди, и ако не е далъ, то какво мисли да направи по тоя въпросъ.

Туй е моето питане.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. управляющиятъ Финансовото министерство.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Г. г. народни прѣдставители! Всичко, което изложи народниятъ прѣдставителъ г. Лихарски, е вѣрно. Реквизицията е взета отъ лица, които сж имали имоти, или пъкъ сж били търговци, слѣдователно, иматъ да плащатъ и данѣци, било за имотитѣ си, било за упражнението на търговията си, — данѣкъ върху занаятието. Въ началото реквизиционнитѣ квитанции сж приемани отъ бирницитѣ за изплащане данѣцитѣ на тия лица, на чието име сж издадени квитанциитѣ, но понеже съгласно чл. 39 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данѣци, сънаслѣдницитѣ и съдружницитѣ отговарятъ солидарно за данѣцитѣ прѣдъ държавата, Министерството на финанситѣ е намѣрило за законно и справедливо да се приематъ квитанциитѣ, макаръ че тѣ сж на едно име, за данѣка на сънаслѣдницитѣ, или за данѣка на разнитѣ членове въ едно и сѣщо сѣмейство. Така щото, на многото запитвания, които бирницитѣ сж направили да приематъ ли или не такива квитанции, Министерството на финанситѣ съ прѣдписание № 5.648, отъ 19 май т. г., е разрѣшило да се приематъ тѣзи квитанции. Такава заповѣдъ е дадена до бирницитѣ и занаятѣтъ ще се приематъ квитанциитѣ за изплащане на данѣцитѣ отъ сънаслѣдници и съдружници. Слѣдователно, на питането, което ми отправя г. Лихарски отговарямъ: квитанциитѣ, макаръ и издадени на името на единъ отъ членоветѣ на едно сѣмейство, ще се приематъ за изплащане данѣцитѣ на всички членове отъ сѣмейството.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Г. Лихарски! Доволенъ ли сте отъ отговора на г. министра?

Д. Лихарски: Макаръ и малко късно да е дадено разпореждането — трѣбваше малко по-наврѣме да се даде — азъ съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата старозагорскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Иванъ Костовъ да развие питането си къмъ г. министра на финанситѣ.

И. Костовъ: Г. г. народни прѣдставители! Слѣдъ демобилизацията, слѣдъ изтичането срока на мораториума, когато работитѣ въ нашата страна трѣгнаха въ единъ по-нормаленъ пътъ, редъ бѣше на българскитѣ данѣкоплатци, между другото, да посрѣщатъ своитѣ задължения къмъ държавата, т. е. да плащатъ своитѣ данѣци. Наистина, тѣ посрѣщнаха своитѣ задължения. Но когато участковитѣ бирници трѣгнаха да събиратъ тия данѣци, по едно нареждане отъ страна на Министерството на финанситѣ, трѣбваше да се прихваща данѣкътъ срѣщу реквизицията, която е била вземана отъ хората по-рано, още прѣвъ врѣме на мобилизацията и първитѣ

мѣсеци на войната. Наистина, данѣцитѣ на такива лица сж били прихващани срѣщу реквизицията. Но онуй, за което съмъ отправилъ своето питане, то е, че при прихващането на такива данѣци срѣщу реквизицията, тѣзи данѣци сж били отрупвани съ глоби за закъснение, и то отъ онзи моментъ, отъ онова врѣме, когато е била вземана реквизицията. Струва ми се, че такъвъ данѣкъ, който се прихваща срѣщу реквизицията, да се отрупва съ глоби, не само че не е справедливо, но и не почива на никакъвъ законъ, защото право може да се мисли и смѣта, че този данѣкъ, който се прихваща срѣщу реквизицията, не е платенъ въ момента, когато се прави прихващането, ами той е платенъ още когато е вземана реквизицията. И значението на тази несправедливостъ е толковъ по-голямъ, като се има прѣдъ видъ, че отъ населението сж вземани голѣми реквизиции, че данѣкътъ, който се прихваща срѣщу реквизицията, съвсѣмъ не може да я покрие, че тази реквизиция е подкопала стопанското положение на хората, било на земледѣлци, било на занаятчии или на търговци. Та, казвамъ, като се има туй прѣдъ видъ, значението на тази глоба, която се взема за закъснение, е още по-голямъ. Ето защо азъ отправихъ своето питане къмъ г. министра на финанситѣ. Тази мѣрка, да се отрупватъ данѣцитѣ съ глоби за закъснение, като не отговаря на никакъвъ законъ, като се прави не на законно основание, е несправедлива. Затова питамъ г. министра на финанситѣ: ще направи ли разпореждане, щото взетата по този начинъ глоба за закъснение на данѣцитѣ, прихващани срѣщу реквизицията, за въ бѣдѣще да се повърне на хората, на които сж прихващани тѣзи данѣци.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. управляющиятъ Финансовото министерство.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Г. г. народни прѣдставители! Глобитѣ за закъснение данѣци се събиратъ възъ основа на чл. 19 отъ закона за събиране прѣжитѣ данѣци. Тѣй че, всѣкога, когато единъ данѣкоплатецъ не изплати въ законния срокъ своя данѣкъ, попада подъ ударитѣ на чл. 19 отъ закона за събиране прѣжитѣ данѣци и плаща глоба 3% или 5%, съобразно съ размѣра на данѣка. Когато е започнато събирането на данѣцитѣ, бирницитѣ на първо врѣме сж вземали заедно съ данѣцитѣ и глоби за закъснение данѣци. Въ министерството сж постѣпили много оплаквания, въ които се е излагало именно това, което народниятъ прѣдставителъ излага, че това не е справедливо, понеже данѣкоплатцитѣ сж дали реквизиция или пъкъ имъ сж одържани взаимобразни суми, като на чиновници, още по-рано, откогато данѣкътъ е станалъ изискуемъ. Съ тѣзи оплаквания данѣкоплатцитѣ сж искали отъ министерството да нареди, щото, когато срѣщу данѣци се прихващатъ реквизиционни квитанции или взаимобразни одрѣжки, да не се събира глоба. Министерството, като е намѣрило за справедливи тѣзи оплаквания, наредило е за въ бѣдѣще да не се взематъ глоби отъ тѣзи лица, които плащатъ данѣцитѣ си съ реквизиционни квитанции или съ взаимобразни одрѣжки, каквито сж правени отъ заплатитѣ на чиновницитѣ. Прѣди още да се направи питането отъ народния прѣдставителъ г. Иванъ Костовъ, такова окръжно, подъ № 5.386 отъ 8 май т. г., е било издадено отъ министерството, и оттогава вече бирницитѣ не взематъ глоби. Тѣй че занаятѣтъ нѣма да се взематъ глоби отъ данѣкоплатци, които сж дали реквизиция или иматъ да взематъ взаимобразни одрѣжки отъ държавата и изплащатъ своитѣ данѣци съ реквизиционни квитанции или съ удостоверения отъ надлежното началство на чиновницитѣ за взаимобразнитѣ одрѣжки.

Да-ли ще трѣбва да се повърнатъ глобитѣ, които сж взети дотогава? Г. г. народни прѣдставители! Въ България има 1.200.000 данѣкоплатци — толкова партиди има по бирническитѣ книги. Ако допуснемъ, че по-голѣмата частъ отъ тѣзи данѣкоплатци сж заплатили съ реквизиционни квитанции, то ще излѣзе, че около 700—800 хиляди данѣкоплатци сж кредитори на държавата срѣщу реквизицията, и ако отъ тѣхъ сж одържани глоби по 20—30 ст. или по 1—2 л., можете да си прѣдставите, какъвъ огроменъ трудъ, каква огромна работа е, за да се приведе всичко това въ извѣстностъ и да може въ скоро врѣме да се повърне тази сума. Министерството, въ всѣки случай, е наредило съ сѣщото окръжно извѣстни мѣрки, а и по-нататъкъ ще вземе мѣрки да изучи този въпросъ и въ крага на възможността ще направи потребното. Но това опрощаване на глобитѣ ще трѣбва да стане съ една законодателна мѣрка, защото Министерството на финанситѣ не може по своя инициатива, мимо волята на Народното събрание, да повърща глоби. Понеже този въпросъ е на проучване въ министерството, ще видимъ колко глоби има и по какъвъ начинъ ще трѣбва да се повърнатъ. Сигурно, тѣзи глоби ще се задържатъ срѣщу други данѣци, защото казвамъ ви, много мѣчна работа е да се приведатъ въ извѣстностъ глобитѣ отъ по 20—30 ст. или 1—2 л. на 700—800 хиляди данѣкоплатци. Слѣдователно, като се проучи въпросътъ добръ, министерството ще сезира Народното събрание, по какъвъ начинъ да се повърнатъ сумитѣ — било като ги повърнатъ на данѣкоплатцитѣ въ пари, било като рѣши да се прихващатъ срѣщу бѣдѣщи данѣци. Така щото, отговорътъ ми на питането на народния прѣдставителъ въ тази му частъ, по повърщането на глобитѣ, е този: въпросътъ се проучва, министерството ще вземе надлежнитѣ мѣрки, и като намѣри единъ по-лесенъ начинъ, за да се уреди този въпросъ, ще сезира Народното събрание, за да се произнесе то, по какъвъ начинъ да стане повърщането или прихващането на глобитѣ, взети вече еднѣжъ отъ държавнитѣ бирници отъ данѣкоплатцитѣ, които сж имали да плащатъ закѣснѣли данѣци и сж ги платили съ реквизиционни квитанции.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Г. Костовъ! Доволенъ ли сте отъ отговора на г. министра?

И. Костовъ: Моето питане е допозирано въ бюрото на Народното събрание отъ по-рано.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Вашето питане е отъ 12 май, а нареждането на Министерството на финанситѣ е отъ 8 май. Тѣй че нареждането е прѣди Вашето питане.

И. Костовъ: Вземамъ актъ отъ декларацията на г. министра на финанситѣ и желая този въпросъ по-скоро да се уреди.

Недѣлко Атанасовъ: Не смѣтате ли, г. министре, този въпросъ да е свързанъ съ въпроса за лихвитѣ на реквизицията? Занимавате ли се съ него? Той е интересенъ.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Когато се рѣши въпросътъ за повърщане на реквизицията, ще се види да-ли ще се плащатъ лихви или не.

Недѣлко Атанасовъ: Защото има случаи, когато хората сж вземали пари на заемъ, съ тѣхъ сж купили прѣдмети, прѣдметитѣ сж реквизирани, за тѣзи пари плащатъ лихви на взаимодавцитѣ и държавата не може да имъ не даде плащанитѣ отъ тѣхъ 8, 10, 12% лихви.

Я. Сакжзовъ: Искамъ думата, г. прѣдседателю.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Сакжзовъ.

Я. Сакжзовъ: Г. прѣдседателю! Вчера сме подали едно питане, което се касае по въпроса за заема. Този въпросъ е спѣшенъ. Вихъ молилъ прѣдседателството и г. министъръ-прѣдседателя да отговорятъ днесъ, ако е възможно, на това питане, съ една рѣчь, да занимаватъ народното прѣдставителство по единъ тѣмъ удобенъ начинъ съ отговора на това питане. Понеже замѣстникътъ на г. министра на финанситѣ е тукъ, той би могълъ да ни освѣтли по този въпросъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Това питане постѣпи снощи, подиръ 4 ч. Прѣдседателството направи потребното, за да бѣде съобщено на респективнитѣ министри. То е отправено къмъ г. министъръ-прѣдседателя. Сега направихъ справка въ канцеларията, за да видя да-ли е съобщено.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Азъ не съмъ получилъ прѣписъ отъ такова питане, ако е отправено до мене.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Прѣписи отъ това питане сж отправени снощи въ 4 ч. до г. министъръ-прѣдседателя и до г. министра на финанситѣ. Така че снощи въ 4 ч. прѣдседателството направи разпореждане да бѣде съобщено това питане въ прѣписъ, както е редътъ, прѣдвиденъ въ правилника, на респективнитѣ министри. Досега министритѣ не сж го получили. Въ всѣки случай прѣдседателството взема бѣлѣжка отъ това, което Вие, г. Сакжзовъ, казвате, прѣдседателството ще побърза да нареди да се съобщи, и вѣрвамъ, че г. г. министритѣ ще намѣрятъ случай да освѣтлятъ народното прѣдставителство.

Я. Сакжзовъ: Ще минатъ дни, г. прѣдседателю.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Туй, което може прѣдседателството да направи отъ своя страна, ще го направи.

Я. Сакжзовъ: Както знаете, въпросътъ не е отъ тия, които можемъ да оставимъ да станатъ безпрѣдметни.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Прѣдседателството отъ своя страна ще направи всичко зависящо отъ него.

Минаваме на дневния редъ: трето четене на законопроекта за допълнителенъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ къмъ бюджета за 1913 г., на сума 804.309 л.

Моля г. докладчика да го прочете.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за допълнителенъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ къмъ бюджета за 1913 г., на сума 804.309 л.

„Чл. 1. Разрѣшава се на министра на външнитѣ работи и на изповѣданията допълнителенъ кредитъ къмъ бюджета за 1913 г., за слѣднитѣ нужди:

„а) за заплата на личния съставъ при новооткрититѣ въ новитѣ земи мюфтийства и мюфтийски намѣстничества, за по-слѣдното тримѣсечие отъ 1913 г.	
(§ 6)	7.500 л.
„б) за канцеларски разходи	
(§ 11)	35.000 „
„в) за доставка и поправка мобили	
(§ 14)	1.000 „

„г) за разноси, ажио и комисиона по прѣводъ на суми въ странство (§ 15) 20.000 л.

„д) за помощи на бѣдни българи и български подданици за завръщането имъ въ България (§ 19) 14.000 „

„е) за пѣтни и дневни пари (§ 21) 15.000 „

„ж) за непрѣвидени разходи (§ 23) 1.200 „ 93.700 л.

„Чл. 2. Разрѣшава се на министра на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве допълнителенъ кредитъ за слѣднитѣ нужди:

„а) за пѣтни и дневни пари на чиновници, служащи, членове на избирателни бора и пр. (§ 26) 120.000 л.

„б) за храна на болнитѣ въ болницитѣ, приютитѣ, санаториумитѣ и пр. (§ 47) 80.000 „ 200.000 л.

„Чл. 3. Разрѣшава се на министра на финанситѣ допълнителенъ кредитъ за слѣднитѣ нужди:

„а) за наемане работници за ликвидиране на реквизицията, прѣнасяне реквизиционни материяли и добитъкъ, поддържане на реквизиционни складове и разни вещественни разходи по ликвидиране реквизицията 25.000 л.

„б) за добавъчно възнаграждение по 50 л. мѣсечно на писарь-архиваря при държавния обвинитель 359 „ 25.359 л.

„Чл. 4. Разрѣшава се на министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ допълнителенъ кредитъ за слѣднитѣ нужди:

„I. По бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1913 г.:

„а) за разноси по прѣводъ на суми въ странство и разлика въ курса на чуждитѣ монети (§ 5) 100.000 л.

„б) за пѣтни и дневни пари за командировки по служебни работи (§ 33) 100.000 „

„в) за наемане товарни вагони отъ чужди желѣзнопѣтни администрации 60.000 „

„г) за изплащане обезщетения за опожарени край желѣзнопѣтнитѣ линии селско-стопански имоти прѣзъ 1913 г. 86.000 „ 346.000 л.

„II. По бюджета на Главната дирекция на пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ за с. г.:

„а) за пѣтни и дневни пари на длѣжностни лица, командировани по служебни работи и пр. (§ 80 на бюджета, § 11 на бюджета за новитѣ земи, буква д отъ закона за бюджета за второто тримѣсечие и точка XII отъ закона за бюджета за третото тримѣсечие) 180.500 л.

„б) за възнаграждение съ дневна заплата най-много до 3 л. на врѣмenni служащи и врѣмenni наети лица, замѣстници на раздавачитѣ и междуселскитѣ куриери (§ 87 на бюджета, буква б и ж на закона за второто тримѣсечие и точка VIII отъ закона за бюджета за третото тримѣсечие) 8.750 „ 189.250 л.

А всичко 804.309 л.

„Чл. 5. Разходитѣ по тѣзи кредити на обща сума 804.309 л. да се покриятъ отъ редовнитѣ приходи по бюджета за 1913 г. и се отнесатъ къмъ бюджета за сѣщата година.“

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Ще туря на гласуване законопроекта за допълнителенъ свѣрх-сметенъ кредитъ къмъ бюджета за 1913 г. на сума 804.309 л., както се прочете отъ г. докладчика на трето четене. Тия отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които го приематъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приетъ.

Минаваме къмъ другия пунктъ отъ дневния редъ: докладъ на прошетарната комисиия.

Има думата докладчикътъ г. Сотиръ Календеровъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще докладвамъ едно прошение на общинския съвѣтъ на с. Книжовникъ, Хасковска околия.

Обаждаъ се: Кой номеръ по списъка?

Докладчикъ С. Календеровъ: № 27. — Това прошение, подъ № 27, погрѣшно е вписано въ списъка, че е оставено безъ послѣдствие. Комисията е уважила молбата му. Въ молбата си общинскиятъ съвѣтъ на това с. Книжовникъ излага, че въ това село имало едно държавно празно мѣсто отъ 20 декара, което мѣсто държавата го придобила въз основа на единъ процесъ съ общината. Въ послѣдствие общинскиятъ съвѣтъ искалъ да имъ се отстъпи мѣстото даромъ, защото това мѣсто имъ служело за събиране на добитъка — това мѣсто е празно, служи за мегданъ въ селото. Туй заявление е пращано въ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти и послѣдното казва, че мѣстото струва отъ 80—100 л. декарътъ и понеже селото нѣмало нужда отъ това мѣсто, министерството е на мнѣние да се остави безъ послѣдствие заявлението. Но прѣдъ видъ на мотивитѣ, които изтъква селото въ молбата, и въпрѣки това мнѣние на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, комисията е на мнѣние да имъ се отстъпи, но не даромъ, а срѣщу стойностъ отъ 80 л. декарътъ. Министерството, между другото, въ мотивитѣ казва: селото има около 600 глави едѣръ добитъкъ, 3.400 дребенъ добитъкъ, а бюджетътъ на общината билъ 4.370 л. За да не се продаде това мѣсто на селото срѣщу стойностъ, въротно министерството намира, че неговиятъ бюджетъ е слабъ. Обаче комисията, като взема прѣдъ видъ, че селото има 600 глави едѣръ добитъкъ и 3.400 глави дребенъ добитъкъ, намира, че мѣстото дѣйствиелно имъ е потрѣбно, но рѣши, че то не трѣбва да имъ се даде даромъ. И затуй комисията рѣши, щото това мѣсто селото да го плати по 80 л. декарътъ. И азъ, отъ името на комисията, ходатайствувамъ прѣдъ почитаемото Народно събрание да уважи тази молба на жителитѣ отъ с. Книжовникъ, макаръ нашето рѣшение да не е съгласно съ тѣхното искане да имъ се отстъпи това мѣсто даромъ, ами срѣщу стойностъ по 80 л. декарътъ, всичко 1.600 л.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има ли нѣкой да иска думата?

Т. Ноевъ: Да се остави на общината, на частни лица да не се дава.

Докладчикъ С. Календеровъ: Да. Заключениеето на комисията е: уважава искането на жителитѣ отъ с. Книжовникъ да имъ се отстъпи 20 декара държавно мѣсто по 80 л. за декаръ, всичко 1.600 л.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Които отъ г. г. народнитѣ прѣдставители приематъ рѣшението на прошетарната комисия, по прошеніето на общинския съвѣтъ на с. Книжовникъ, въ смисълъ, както бѣ докладвано отъ г. докладчика, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Докладчикъ С. Календеровъ: Заявление № 85. Стоянъ Коцевъ, живущъ въ София, моли да му се опростятъ 415 л. 24 ст. данъци. Просителътъ е бившъ музикантъ, пострадалъ на служба, сега има инвалидна пенсия. Той има да дължи 415 л. 24 ст. държавни данъци и моли да му се опростятъ тѣзи данъци. Молбата е пращана въ Министерството на финанситѣ и послѣдното съ писмо отъ 13 юлий 1913 г. изказва мнѣние да му се опростятъ, защото отъ събранитѣ данни се виждало, че той не притежава никакви движими и недвижими имоти и има голѣмо сѣмейство, малки дѣца, инвалидъ, работилъ въ софийскитѣ гробища. Комисията, като разгледа прѣдставенитѣ свѣдѣния отъ Министерството на финанситѣ и мнѣнието на самото Министерство на финанситѣ, дойде до съгласие да се уважи молбата му.

Т. Ноевъ: Отъ какво произтичатъ тия данъци?

Докладчикъ С. Календеровъ: Отъ държавни данъци.

Т. Ноевъ: Но той нѣма имоти, отъ какво сж тогава тия данъци?

А. Кундаловъ: Имотъ нѣма, данъкъ има, каква е тая?

Докладчикъ С. Календеровъ: Сега ще ви кажа. Това сж държавни данъци слѣти отъ 1877 г. до 1905 г.; тукъ има едно червено извѣстие.

Т. Ноевъ: Тамъ пише отъ какво сж тия данъци.

Докладчикъ С. Календеровъ: Не пише, а казва, че сумата произтича отъ слѣти данъци.

С. Момчевъ: На-ли нѣма имотъ?

Докладчикъ С. Календеровъ: Може да е ималъ по-рано, но сега казватъ, че нѣма.

Н. Василевъ: Тия слѣти данъци справедливо ги наричатъ слѣпи данъци.

Докладчикъ С. Календеровъ: Просителътъ дължи къмъ четвърти бирнически участкъ за 1895—1901 г. по 30 л. годишно данъкъ за занятиє, като музикантъ, и врѣхнини за сжщитѣ години 268 л., а заедно съ глобитѣ всичко 275-82 л. Къмъ втори бирнически участкъ сжщиятъ дължи за 1903 г. и т. н., изреждатъ ги до 1905 г. — вѣроятно по-сетнѣ е станалъ инвалидъ. Виждате, че като музикантъ е ималъ да плаща данъци и всичката събрана сума е 309-40 л. Той иска да му се опростятъ 415-24 л., а споредъ изчисленията и събранитѣ свѣдѣния отъ министерството излизатъ 309-40 л., и сега казва, че нѣма нищо противъ и дава мнѣние да му се опрости данъкътъ. Комисията възприе туй мнѣние. Моля почитаемото Народно събрание, отъ името на комисията, да приеме туй нейно рѣшение.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Марко Турлаковъ.

М. Турлаковъ: Г. г. народни прѣдставители! Както чухте, това заявление е за опрощение на данъкъ. Отъ каквото и да произхожда този данъкъ, вие знаете, че по закона за събирането на прѣжитѣ данъци и закона за бирницитѣ, когато единъ да-

нъкъ не може да се събере, има установенъ редъ за опрощението му: финансовитѣ власти трѣбва да съставятъ актъ, че данъкоплатецътъ не е състоятеленъ или е изчезналъ и пр. и Министерството на финанситѣ прѣдставя единъ законопроектъ заедно съ списъка на такива данъкоплатци, отъ които не могатъ да се събератъ данъцитѣ, за да имъ се опростятъ. Вие виждате, че туй заявление се отнася за такъвъ случай, и затуй азъ моля туй заявление да се остави безъ послѣдствие. Нека милостъта му да се обърне къмъ Министерството на финанситѣ; то ще направи надлежното, което трѣбва да се направи, а не да се занимаваме съ такива работи, защото въ такъвъ случай всѣки, който вижда, че нѣма съ какво да посрѣщне данъцитѣ си, ще започне да дава заявление и ние ще трѣбва да губимъ цѣли засѣдания да се занимаваме само съ такива въпроси. Моля да се остави заявлението безъ послѣдствие. Тукъ имаме прѣдставенъ отъ г. министра на финанситѣ единъ списъкъ, макаръ, споредъ мене, и да не е както трѣбва, по тогава ще говоримъ за него, когато му дойде редътъ; данъкътъ на този господинъ подлежи да бѣде вписанъ въ този списъкъ на Министерството на финанситѣ, а не тукъ да се занимаваме съ него. Затуй моля народното прѣдставителство да усвои туй мнѣние — да се остави заявлението му безъ послѣдствие.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Йорданъ Йоновъ.

Й. Йоновъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ не разбирамъ, защо, когато имаме да разрѣшаваме единъ такъвъ важенъ въпросъ, всѣкога искаме да го разрѣшаваме въ бѣдѣже. Отнесълъ се човѣкътъ до Народното събрание; ако има тѣзи прѣца, ние да удовлетворимъ просбата му и да прѣпоръчаме на прошетарната комисия за въ бѣдѣже да изпраща заявленията въ Министерството на финанситѣ, но единъ пътъ дошло това заявление тукъ, съ тѣзи свѣдѣния, и комисията се е произнесла, нѣма защо да го връщаме.

М. Турлаковъ: Още прѣди 2—3 засѣдания прѣпоръчавме на г. министра на финанситѣ това нѣщо.

Й. Йоновъ: Не разбирамъ, когато имаме всички данни, защо да го връщаме.

А. Димитровъ: За да имаме една практика, единъ редъ, г. Йоновъ.

Й. Йоновъ: Нѣма смисълъ да го връщаме. Ще моля Народното събрание да приеме прѣдложението на комисията.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата докладчикътъ г. Сотиръ Календеровъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ мисля, че сжщата цѣль се постига, ако и така се опрости данъкътъ. Свѣдѣнията, които събира Министерството на финанситѣ за опрощение данъцитѣ на бѣдни и несѣстоятелни данъкоплатци, сж събрани по тая проща. Просбата на този просителъ не е отъ сега. Тя е подадена отъ прѣди шестъ години — отъ мартъ мѣсець 1907 г. Разтакала се е въ комисията, пращана е въ Министерството на финанситѣ и всичкитѣ тѣзи свѣдѣния, които се събиратъ отъ Министерството на финанситѣ за опрощение данъци на несѣстоятелни данъкоплатци, сж събрани и тукъ. Прѣдшествующата прошетарна комисия занимала Министерството на финанситѣ съ това прошение; то се съгласило и дало мнѣнието си да се опрости данъкътъ на просителя. Сега, ако

оставимъ прошения безъ послѣдствие, азъ мисля, че вмѣсто да икономисаме врѣме, ще изгубимъ друго още врѣме: този сжщиятъ просителъ ще се обърне съ нова проща и наново, чрезъ финансовитѣ власти, ще се събиратъ свѣдѣния и пакъ ще губи врѣме и министерството и ние и сѣ сжщата пѣль ще се постигне. Сега, единъжъ станало туй — за бѣдѣще, каквото ще правимъ, както каза единъ отъ прѣдговорившитѣ, ще го правимъ — единъжъ дошло заявлението по такъвъ редъ, трѣбва да го разгледаме. Не е само този случай; минавали сж такива въпроси много пѣти прѣзъ Народното събрание. И азъ мисля, че така събранъ единъ материялъ, така установено едно положение, нѣма защо да се съмнѣваме въ него, освѣнъ да го приемемъ и да не си губимъ врѣмето другъ пѣтъ по сжщия въпросъ.

М. Турлаковъ: Отъ дѣ знаете, че не фигурира въ списъка на несѣстоятелни данъкоплатци?

Докладчикъ С. Календеровъ: Кажете Вие, ако знаете, че фигурира.

Д. Драгиевъ: Не е този редътъ, г. докладчикъ; трѣбва да имаме редъ, за да не губимъ врѣме.

Докладчикъ С. Календеровъ: Това е ваше гледище. Вие мислите, че редътъ е този, който вие прѣпоръчате, азъ пъкъ мисля друго-яче.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Моля, недѣйтѣ се разправа.
Има думата г. Илия Георговъ.

И. Георговъ: Г. г. народни прѣдставители! Министерството на финанситѣ, което въ дадения случай отговаря, има само компетенцията да се произнася, да-ли извѣстенъ данъкоплатецъ е несѣстоятеленъ и трѣбва ли да му се опрости данъкътъ. Народното събрание, което само контролира, нѣма право да се произнася за несѣстоятелността на данъкоплатеца: то би излѣзло отъ своята контролна власть. И ето защо азъ поддържамъ мнѣнието на г. Турлакова, че ще трѣбва да се изпрати това заявление въ Министерството на финанситѣ и, слѣдъ като то вземе отговорността, за да се опрости този данъкъ, само тогава ние можемъ да се произнесемъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: То казва: „Да се опрости данъкътъ“.

И. Георговъ: И по законъ става това.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Христо Янковъ.

Х. Янковъ: Г. г. народни прѣдставители! Стѣгласно закона за събирането на данъцитѣ, когато се, окаже, че единъ данъкоплатецъ не може да заплати данъцитѣ си, констатира се това, чрезъ финансовитѣ власти, и всички тѣзи свѣдѣния се изпращатъ въ Финансовото министерство. Финансовото министерство изпраща тѣзи книжа въ Народното събрание и Народното събрание опрощава сумата.

Министъръ Н. Апостоловъ: То е властно.

Х. Янковъ: То е властно, то опрощава. Каква разлика има тукъ между това и онова, което се докладва отъ г. докладчика? Всѣки български гражданинъ има право да дава заявление до Народното събрание. Народното събрание се е заинтересувало, дали е ходъ на това прошение и всичкитѣ свѣдѣния, събрани отъ Министерството на финанситѣ, диктуватъ това, че просителътъ нѣма възможностъ да

плати данъцитѣ и че слѣдва да му се опростятъ. Да кажемъ, че ще оставимъ заявлението безъ послѣдствие: какво ще стане, ако ние повърнемъ тая прѣписка въ Финансовото министерство? Трѣбва наново, чрезъ финансовитѣ власти, да се събиратъ свѣдѣния по това заявление и пакъ ще дойде до насъ. Понеже имаме всичкитѣ данни, Народното събрание е властно да рѣши този въпросъ. Азъ мисля, че рѣшението на прощатарната комисиия е много правилно, справедливо и понеже даннитѣ установяватъ, че заявлението на просителя е вѣрно и е справедливо да се уважи, моля Народното събрание да приеме доклада на г. докладчика за опрощение на сумата.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Йорданъ Йоновъ.

Й. Йоновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Финансовото министерство си е дало мнѣнието. Споредъ г. Георгова излиза, че когато има да се опрости на единъ човѣкъ 36 л., ще трѣбва г. министърътъ на финанситѣ да внесе законопроектъ, да напечати за 360 л. книжа, за да ни ги раздаде тукъ всичкитѣ, да ги поставимъ на дневенъ редъ и да разискваме по тѣхъ. Може ли да бѣде токова нѣщо?

Н. Мушановъ: Вие като депутатъ ли говорите или като докладчикъ.

Й. Йоновъ: Като депутатъ.

Н. Мушановъ: Ами защо отъ трибуната?

Й. Йоновъ: Защото искахъ да провѣря отъ писмото, да-ли е правъ г. Георговъ, защото той каза, че Министерството на финанситѣ не е съгласно. Дойдохъ да провѣря и видѣхъ, че дѣйствително отъ Финансовото министерство има дадено съгласие да се опрости данъкътъ на просителя. Слѣдователно пѣльта на г. Георгова, да се прати прошения въ Министерството на финанситѣ, е постигната. Моля, кажете, г. Георговъ, може ли да стане пакъ такова нѣщо.

И. Георговъ: Докладчикътъ не каза това.

Й. Йоновъ: Докладчикътъ каза, че Министерството на финанситѣ си е дало мнѣнието. Ако не сте чули, то е друга работа.

Докладчикъ С. Календеровъ: Ако искате, да прочета самото писмо.

М. Турлаковъ: За обяснение само, г. прѣседателю, искамъ думата.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Марко Турлаковъ.

М. Турлаковъ: Г. г. народни прѣдставители! Нашето искане не се отнася тукъ до нѣкаква опачина. Всичката работа е да спазимъ единъ редъ, установенъ въ камарата отъ минало врѣме; а този редъ е: да се опрощаватъ данъцитѣ, подъ отговорността на Министерството на финанситѣ, съ единъ законопроектъ за опрощаване данъцитѣ на несѣстоятелни данъкоплатци. Данъкътъ на този просителъ, тѣй, както се ходатайствува, ще го опростите съ едно рѣшение, когато данъцитѣ на несѣстоятелни данъкоплатци или изчезнали се опрощаватъ по списъкъ, и ако се окаже отпослѣ, че тоя човѣкъ, когото министерството е прѣдставило и му сж опростени данъцитѣ, има отъ какво да ги плати, финансовитѣ власти не сж длѣжни непременно да ги не събе-

ратъ, пакъ могатъ да ги събератъ. Туй, както прѣдлагате, да вземемъ рѣшение по това прошение, вие искате единъ-завинаги да туримъ край на тая работа и, освѣнъ туй, да отворимъ вратата за въ бѣдѣ и на други да даватъ заявления и да губимъ по-много време и да правимъ по-много разходи. г. Ионовъ, защото тукъ ще губимъ цѣли засѣдания, които коштуватъ на държавата нѣколко хиляди лева дневно, отколкото ако дадемъ нѣколко лева за напечатването на списъка на Финансовото министерство. Недѣйте се зада така, да смѣтате, че ние искаме тѣзи работи чисто и просто отъ капризъ. Трѣбва да се установи редъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Андрей Коновъ. Неговата група не се е произнесла още по този въпросъ.

А. Коновъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ви моля да ме изслушате. Този въпросъ е малко неясенъ за всички ни. Наистина, г. Георговъ не е правъ, когато казва, че Народното събрание не може да се занимава съ опрощаване на данъци, защото чл. 105 отъ конституцията, пунктъ 3, казва, че Народното събрание се занимава съ опрощаване на даждия. Тукъ, въ това заявление, дѣйствително се иска опрощение на изостанали даждия отъ слѣти години; така щото, съобразно конституцията, Народното събрание може да се занимава съ този въпросъ, да опрости или да не опрости тѣзи даждия. Обаче, правъ е г. Турлаковъ, когато казва, че това опрощение става по законъ. Какъ? Въ закона за събиране на даждия е казано, че финансовитѣ агенти, финансовитѣ бирници, когато почнатъ да събиратъ даждията отъ данъкоплатцитѣ и видятъ, че тѣ нѣматъ възможностъ да ги изплатятъ, съставятъ актове, изпращатъ ги на своето началство, което, събирайки много такива актове, ги прѣпраща съ едно изложение до Финансовото министерство, което внася списъкъ на тия бѣдни, които не могатъ да си изплатятъ даждията, за опрощение данъцитѣ имъ отъ Народното събрание. Това е редътъ по закона за събиране даждията. Но, г. г. народни прѣдставители, азъ ще ви обърна вниманието върху друга една страна. Както щете мислете, но отъ опита вие всички, може-би, сте забѣлѣзали слѣдното: въ всѣки единъ периодъ на управление на нашата страна, ония бѣдни данъкоплатци, които нѣматъ нищо и не могатъ да изплатятъ своитѣ даждия, ако иматъ туй нещастие да не принадлежатъ на управляющата партия, никога финансовитѣ агенти не имъ съставятъ актове за тѣхната сиромашия и, слѣдователно, нѣматъ туй щастие да имъ бждатъ опростени данъцитѣ, а на всички ония, които сж къмъ партията, имъ се съставятъ актове, изпращатъ ги и даждията имъ се опрощаватъ. Какво трѣбва да стане съ тия данъкоплатци, които сж бѣдни и не принадлежатъ къмъ партията, която управлява — говоря за всички времена, не само за сегашното — какъ могатъ тѣ да намѣрятъ единъ модусъ, за да могатъ да се освободятъ отъ тая тежестъ, която, може-би, се е събирала отъ дълги години върху тѣхъ? Сега, споредъ моето убѣждение, правилно е такива данъкоплатци, когато се отанеятъ тѣ до Народното събрание и искатъ да имъ се опростятъ даждията, да се разглеждатъ отъ Събранието и уважатъ исканията имъ. За да се избѣгне, обаче, това нагрозоздаване отъ молби, които могатъ да послѣдватъ по-подиръ въ Народното събрание, азъ смѣтамъ, че добръ ще бжде, ако прошетарната комисиия въ бѣдѣ се справи съ туй обстоятелство, да-ли наистина просителтъ за опрощение даждието му се е отнесълъ до финансовитѣ власти и не искалъ да констатира неговото материално състояние, да-ли той е способенъ да плати даждието или не. И слѣдъ като това стане извѣстно на провѣрочната

комисиия, а именно, че той е изчерпалъ всички срѣдства да дири начинъ за опрощение на данъка му и не сполучилъ, тогава вече дошълъ до Народното събрание, то да се занимае съ въпроса.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Вашето прѣдложение въ този смисълъ ли е?

А. Коновъ: Въ този смисълъ: да се направи справка, да-ли дѣйствително финансовитѣ власти или агентитѣ въ мѣстото, където просителтъ живѣе, сж констатирали неговата сиромашия, или просто сж донесли въ Финансовото министерство, безъ да съставятъ актъ за това. Защото и такива случаи има.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: За лично пояснение има думата г. Илия Георговъ.

И. Георговъ: Г. г. народни прѣдставители! Нѣ съмнѣно е, че Народното събрание, като законодателна властъ, има право да опрощава данъци на несъстоятелни данъкоплатци, но подразбира се, подъ отговорността на министра на финанситѣ, който трѣбва да издири, да-ли надлежнитѣ лица сж несъстоятелни. И за това ние би трѣбвало да наизмъ досегашния редъ, щото на несъстоятелнитѣ данъкоплатци да се опрощаватъ даждията само съ законопроектъ, внесенъ отъ министра на финанситѣ. Нашата конституция въ надлежния членъ има прѣдъ видъ това: като изброява какви прерогативи има Народното събрание, казва, че Народното събрание има право и да опрощава даждия, но то се разбира, че Народното събрание опрощава даждия само на ония данъкоплатци, несъстоятелността на които е констатирана по надлеженъ начинъ отъ Министерството на финанситѣ.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата министърътъ на правосъдието г. Поповъ.

Министъръ Х. Поповъ: Г. г. народни прѣдставители! Повдигнатиятъ завчера въпросъ и сега пакъ идва. Когато се издава законъ, иматъ се прѣдъ видъ абстрактнитѣ правоотношения — обективно право; когато имаме работа съ конкретни правоотношения, тогава се издава рѣшение. Другъ принципъ нѣма. Сега, когато искаме да опростимъ на нѣкои данъкоплатци извѣстни даждия, това е конкретно правоотношение. Х, извѣстенъ, не може да си плати данъкъ; Народното събрание ще му го опрости, ако желае. Не може да се издава законъ за това. И не е право това, което г. Георговъ говори, защото, прѣди всичко, то е противъ практиката на нашитѣ Народни събрания. Досега нѣма такива опрощения съ законъ. Който щете сборникъ вземете, всѣкога ще намѣрите такива случаи; напр., въ демократическо време: „Рѣшение за опрощение на Софийското женско благотворително дружество „Майка“ 1.152 л.“; рѣшение за опрощение 300 л. на еди-кои си; рѣшение за 4/12 и т. н. Който е билъ въ парламента, ще знае, че провѣрочната комисиия всѣкога докладва и тя докладва тукъ, да-ли е убѣдена въ туй, което се проси, или не. Тамъ е всичкиятъ въпросъ. Това е фактическиятъ въпросъ. Може даже Народното събрание да се съгласи да опрости сумата, когато е освѣдомено, безъ никакви други изслѣждания. Но формалности се изискватъ, защото Народното събрание не може да се занимава съ тѣхъ. Прощението минава прѣзъ Министерството на финанситѣ, комисиията иска мнѣнието му и тя вече дохожда до едно заключение и го поднася на насъ. Но да се говори, че законопроектъ трѣбва за всѣко опрощение на всѣки данъкъ на данъкоплатцитѣ, това е противъ теорията, това е противъ практиката. Цѣлата ни практика до-

сега въ 30-годишен живот е сѣ такава. И нѣма смисълъ аслж друго-яче. Защо да се издава законъ за всѣко едно опрощение? Тогава ние ще издаваме закони за конкретнитѣ правоотношения и нѣма да се прави тогава разлика между изпълнителната и законодателната власт на Народното събрание, защото по принципъ Народното събрание е повикано за законодателна власт. То издава закони, именно, когато е въ областта на абстрактното право, обективнитѣ правоотношения. А тѣзи изключения сж отъ компетентността на изпълнителната власт и тѣ се констатираатъ именно съ туй, че Народното събрание издава рѣшения, и когато чуемъ „рѣшение“, туй значи, че ние вече влизаме въ изпълнителната власт, затуй, защото конституцията ни дава това право, макаръ по прѣимущество да сме органъ законодателенъ, но има и изключения и тѣзи изключения се констатираатъ именно съ туй. Ето защо азъ мисля, че е много правилно това рѣшение и теоритически, и практически, и животътъ на нашия парламентъ е такъвъ, па и на другитѣ парламенти, доколкото ми е извѣстно, животътъ е такъвъ. Ако намѣрите неправилностъ на факта, както казва г. Турлаковъ: „Отдѣ сте се убѣдили, че трѣбва да се опрости данъкътъ на този човѣкъ“, то е другъ въпросъ, но то е пакъ право на комисията. Тази бюджетарна комисия, която се избира, трѣбва конкретно да се справи и да види вѣрно ли е това. А какъ може да дойде до това заключение? Може, както каза г. Коновъ, но може и по другъ начинъ. Фактитъ какъ се събиратъ, то е другъ въпросъ. Достатъчно е да се убѣди бюджетарната комисия, че туй е вѣрно. Имате единъ данъкоплатецъ прѣдъ себе си, който не е състоятеленъ, и тогава Народното събрание се пита, като господаръ, да каже съгласенъ ли е съ мнѣнието на комисията или не. По принципъ ние трѣбва всѣкога да сме съгласни съ комисията. А когато виждаме, че въ нея има пристрастие или има нѣщо недоизследвано, трѣбва единъ депутатъ да излѣзе и да каже, че това не е тѣй, онова не е тѣй, не е вѣрно това заключение, а тѣй, въобще, да се повдигнатъ въпроси противъ заключението на комисията, ми се струва, че ще отидемъ много далечъ.

Ето защо азъ бихъ молилъ Народното събрание да приеме този принципъ, който е старъ въ парламента ни, и да не се отклонява отъ него, защото нѣма основание да се отклонява. А мнѣнието на г. Георгова ще си остане мнѣние единично, лично негово, което не е съгласно съ теорията.

М. Турлаковъ: Изглежда, че не сте съгласни за една правилна директива, която дава експедитивностъ на работата на парламента.

Министъръ Х. Поповъ: Азъ съмъ съгласенъ да приемемъ туй.

М. Турлаковъ: А ние искаме да създадемъ редъ въ работата, за да има експедитивностъ.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ казахъ още въ началото, че всичкиятъ свѣдѣния за несъстоятелността на данъкоплатеца сж събрани. Но понеже се изтъкна отъ нѣкои господа, ако не сж достатъчни събранитѣ свѣдѣния, да се искатъ още, азъ ще ви доложя, че Министерството на финанситѣ, като е получило писмо отъ Народното събрание, съ което послѣдното е искало мнѣнието му, пратило е тази прѣписка на софийския градски финансовъ началникъ. Послѣдниятъ я праща на своя финансовъ агентъ и той като е изчислилъ отъ какво се дължатъ данъцитѣ — четохъ ви го по-рано — въ заключение казва: сѣмейството

му се състои отъ него, жена му и шестъ дѣца; нѣма никакви имоти; сега е надничаръ — гробаръ въ софийскитѣ гробища.

Азъ не зная какви свѣдѣния могатъ да се доставятъ повече тукъ или въ Финансовото министерство.

М. Турлаковъ: Не е въпросътъ за туй.

М. Ничовъ: Отъ коя дата сж свѣдѣнията?

Докладчикъ С. Календеровъ: Тѣ сж отъ 22 май 1913 г.

Т. Ноевъ: Да се гласува.

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: На каква сума е данъкътъ?

Докладчикъ С. Календеровъ: Сумата на държавнитѣ данѣци е 309.40 л.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: 415 л. е.

Докладчикъ С. Календеровъ: Пардонъ. Сумата на държавнитѣ данѣци е 309.40 л., а заедно съ врѣхнинитѣ, ставатъ 415.24 л.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Рѣшението на прошетарната комисия е, да се опростятъ на Стояна Коцевъ 415.24 л.

По сжщата тая просба се формулираха и други двѣ прѣдложения отъ г. г. Турлаковъ и Коновъ, които, съединени наедно, иматъ слѣдующата смисълъ: да се изпрати прошениято на Стояна Коцевъ въ Министерството на финанситѣ и то да направи надлежнитѣ разпоредби, споредъ закона.

М. Турлаковъ: Тѣй.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Горѣ долу, така е.

Понеже туй прѣдложение не е изчерпателно, ще туря на гласуване по-напрѣдъ него. Тия отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж за да се изпрати прошениято на Стояна Коцевъ въ Министерството на финанситѣ и това послѣдното, слѣдъ като направи нужнитѣ справки, ако намѣри, че той дѣйствително е бѣденъ и нѣма възможностъ да си заплати данъцитѣ, да внесе въ Народното събрание нужния законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прощението ще се изпрати на Финансовото министерство.

Слѣдва докладъ на прошениято № 87.

Докладчикъ С. Календеровъ: Прощение на Коста п. Яневъ отъ с. Кърхарманъ, Бургазка околия, съ което иска да му се опростятъ 165.50 л. държавни данѣци, понеже билъ крайно бѣденъ. Тая просба е отъ 27 февруарий 1913 г.

Прошетарната комисия изпраща прошениято, за да иска мнѣнието на министра на финанситѣ. Послѣдниятъ, за да даде мнѣнието си, е изпратилъ прошениято до надлежнитѣ финансови власти и тѣ сж дали свѣдѣния, че просителътъ дължи държавни данѣци, съ врѣхнинитѣ наедно, 175.48 л., и казва, че материалното му състояние е слѣдното: (Чете) „Притежава къща въ с. Кърхарманъ, Бургазка околия, въ която самъ живѣе, оцѣнена на 430 л. Други движими и недвижими имоти не притежава. Родителитѣ му сж се поминали отдавна и отъ тѣхъ нѣма никакво наслѣдство“. И казва колко сж дължимитѣ данѣци — както ги казахъ азъ. По-нататѣкъ казва: (Чете) „Единичното занятие на просителя е шивачество, което упражнява самъ по селата, добивътъ му отъ него е толкова, че едвамъ съ голѣми мъжки може да прѣхранва 6-членното си сѣмейство.

„Отъ изложеното до тукъ се вижда, че просителътъ е въ крайно бедно положение и не е въ състояние да изплати искания му данъкъ“. . . Мнѣнието на финансовия началникъ е, да бъде опростенъ данъкътъ.

Министерството на финанситѣ казва: (Чете) „Честъ имамъ да Ви повърна прошеніето на Коста п. Яневъ отъ с. Кърхарманъ, Бургазка околия, заедно съ приложенията му, и да Ви явя, че съмъ на мнѣние да се остави то безъ послѣдствие отъ Народното събрание, тъй като въ случай, че просителътъ не ще може да изплати дължимата сума поради бѣдностъ, това ще констатира финансовата властъ съ актъ за несъстоятелностъ и ще се иска опрощаването на сумата по надлежния редъ“.

М. Турлаковъ: Министерътъ посочва какъвъ е редътъ.

Докладчикъ С. Календеровъ: Пардонъ. — Но прошетарната комисия, като имаше прѣдъ видъ мнѣнието на министерството по онуй прошение, което прѣди малко ви докладвахъ, и по още други такива; намѣри, че министерството има различно мнѣние: по едни прошения — да се опрости сумата, а по други — да не се опрощава. Комисията намѣри, че както онуй прошение, № 85, което ви докладвахъ, така и туй, № 87, сж просби отъ сжщия родъ и че за послѣдователностъ трѣбва да се уважи молбата на Коста п. Яневъ, и затуй азъ ходатайствувамъ прѣдъ Народното събрание да се уважи.

(Прѣдседателското мѣсто заема подпрѣдседателътъ г. д-ръ Иванъ Момчиловъ)

М. Турлаковъ: Азъ пъкъ ходатайствувамъ да слѣдваме реда.

Докладчикъ С. Календеровъ: Това чухме и нѣма нужда да го повтаряте. Чухме Вашето мнѣние, чуйте и Вие нашето.

Министъръ Х. Поповъ: (Къмъ г. Турлакова) Азъ не съмъ противъ. Моля, дръжете смѣтка. Азъ говоря, да-ли да се приеме съ законъ, или съ рѣшение, а какъ ще се убѣдите вие въ факта, то е ваша работа. Да-ли съ законъ или съ рѣшение да стане, по този въпросъ взехме рѣшение и вървамъ, ще се съгласите и вие (Сочи лѣвицата), защото и вие порано сте издавали рѣшения. Защо сега ще говорите противъ?

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Който е съгласенъ съ мнѣнието на докладчика на комисията: да се опростятъ данъцитѣ на Коста п. Яневъ отъ с. Кърхарманъ, Бургазка околия, да си вдигне ржката. (Малцинство) Не се приема.

Моля да се докладва друго прошение.

Докладчикъ Н. Атанасовъ: Ще докладвамъ прошеніето подъ № 91 — прошеніе на Марина Кара Ганчовъ отъ с. Дебнево, Троянска околия.

Този човѣкъ иска да му се опростятъ 500 л. гаранция — да не се прибира тая гаранция. Той е гарантиралъ на сина си Стойно, младежъ, за да излѣзе вънъ отъ границитѣ на България, да отиде на печалба. Синъ му отива въ Австрия, прѣстоюва тамъ една година и отива слѣдъ това въ Америка. Дохжда врѣме, повикватъ го прѣдъ наборната комисия, и не е могълъ да се яви, понеже прѣзъ него врѣме не е могълъ да спечели срѣдства за пътъ, да си дойде отъ Америка. Прѣстоятъ тамъ и слѣдующата година. Най-послѣ, наборната комисия постановява да се прибере паричната гаранция, която е далъ баща му за туй, че синътъ ще се прѣдстави прѣдъ наборната комисия.

Издава се отъ финансовитѣ власти изпълнителенъ листъ, съобщаватъ му това и му пращатъ запорна призовка. Най-послѣ той се обръща съ заявлението до Народното събрание да му се опрости тази сума заради слѣдното: синъ му се е завърналъ на 8 септемврий 1912 г., слѣдъ като спечелилъ пари въ Америка, явилъ се прѣдъ наборната комисия на 27 октомврий 1912 г.; вземали го войникъ, изслужилъ си, билъ се въ войнитѣ. Удостоверява се отъ едно удостоверение, издадено отъ Дебневското общинско управление — общинското управление на родното му село — че той наистина се е явилъ прѣдъ комисията, че е билъ зачисленъ въ 28 Стрѣмски полкъ и въ него е дѣйствувалъ прѣзъ врѣме на войната. За да не се продава неговиятъ имотъ, бащата моли да се опрости именно тази гаранция.

Комисията е на мнѣние да се опрости гаранцията на бащата, защото синътъ се е явилъ, и то въ най-важния моментъ, когато трѣбва да се яви на бойното поле.

Й. Йоновъ: Събрани ли сж свѣдѣния? Министърътъ на финанситѣ далъ ли си е мнѣнието?

Докладчикъ Н. Атанасовъ: Не сме пращали прошеніето въ Министерството на финанситѣ, защото нѣма съ нищо да се ошети държавната казна.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Йорданъ Йоновъ.

Й. Йоновъ: Г. г. народни прѣдставители! Групата на земледѣлцитѣ отъдѣвъ се придържахъ о единъ принципъ, но нека си го кажемъ, този принципъ съществува само тогава, когато не засѣга тѣхната група. (Възражение отъ земледѣлската група) Моля ви се! По-напрѣдъ за едно прошение гласувахте да се остави безъ послѣдствие, а за второто прошение гласувахте да се приеме. Къдѣ е тукъ принципътъ?

А. Коновъ: Не е прието.

Й. Йоновъ: Имаше болшинство.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Нѣмаше болшинство.

Й. Йоновъ: Азъ разбрахъ, че второто се прие. — Азъ не съмъ противъ да се приеме сега прѣдложението на прошетарната комисия, защото, дѣйствиелно, държавата нищо не губи. Този човѣкъ се е върналъ, държавата е постигнала цѣльта си, взела го е войникъ, той си е отслужилъ, и нѣма смисълъ да се продава имотътъ на баща му. Но когато се повдигатъ такива въпроси, недѣйте мисли, че нѣма да дойдемъ по сжщия начинъ и до опрощаване на данъци. Вие най-много трѣбва да дръжите на това, да не отиватъ тия прошения въ Министерството на финанситѣ, а да се разглеждатъ направо тукъ, защото ще се намѣрятъ финансови агенти, разни партизани, и нѣма да прѣдставятъ актове за несъстоятелността на нѣкого, който иска опрощаване на данъкъ. Вие знаете това. А когато дойде едно прошение тукъ, всички ще се заинтересуваме за лицето, ще хванемъ министра на финанситѣ за яката и ще го заставимъ да изиска такива актове за несъстоятелностъ. Не сте ли вие, г. г. земледѣлци, които най-много страдате отъ това? Ето защо, когато вземате такова рѣшение, дръжете смѣтка, защото най-напрѣдъ васъ ще ударятъ по главитѣ.

Азъ съмъ на мнѣние да се приеме прѣдложението на комисията.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Костадинъ Василевъ.

К. Василевъ: Г. г. народни прѣдставители! Упрекътъ, който г. Йоновъ хвърли тукъ върху земледѣлската група, е неумѣстенъ, защото отдѣлното прошение на Стояна Коцевъ бѣше отъ съвсѣмъ другъ характеръ, а пъкъ прощението на Марина Кара Ганчовъ отъ с. Дебнево е отъ съвсѣмъ другъ характеръ. Отдѣлното прошение се отнасяше за опрощение на данъци, за което има единъ особенъ начинъ, опредѣленъ отъ самия законъ за събиране на прѣжитѣ данъци. Тукъ въ случая, този човѣкъ гарантира за сина си и моли да му се върне гаранцията, така че работата е отъ съвсѣмъ другъ характеръ. Вие, г. Йоновъ, не бива да правите такъвъ упрекъ, че ние не сме послѣдователни. Тукъ този случай е отъ особенъ родъ и за него нѣма никакъ другъ специаленъ законъ.

И. Йоновъ: Ако дойде въпросъ да се придържаме о формалности, тукъ имаме само едно общинско свидетѣлство, нѣмаме други данни. По-добъръ мълчете, не дѣйте рови по-нататѣкъ, че ще излѣзе по-лошо. Какъ е удостоверението отъ военнитѣ власти?

К. Василевъ: Вие не вървате общинскитѣ управления, които сж признати съ законъ? Вие тогавъ обиждате всички общински управления въ България.

И. Йоновъ: Азъ ги обиждамъ, защото сж партизански. Азъ ще ви кажа единъ селски кметъ, който е издалъ на единъ вашъ другаръ едно лъжливо свидетѣлство.

К. Василевъ: Има правосудие, г. Йоновъ. Ако има селски кметъ, който да е издалъ фалшиво удостоверение, съдътъ ще се произнесе.

Докладчикъ Н. Атанасовъ: Г. Йоновъ ме обижда, като казва: „Туй заявление е дадено въ ржцѣтъ на единъ вашъ другаръ“. Азъ протестирамъ.

И. Йоновъ: Не сте разбрали.

Докладчикъ Н. Атанасовъ: Това заявление случайно е паднало на мене да го докладвамъ.

И. Йоновъ: Когато азъ говорѣхъ по въпроса за издаване на свидетѣлствата, негова милостъ (Сочи г. К. Василевъ) каза, че обиждамъ кметоветѣ. Казахъ му, че има такива кметове, които издаватъ невѣрни свидетѣлства, както е случаятъ съ единъ кметъ отъ Софийската околия, който е далъ на единъ земледѣлски депутатъ фалшиво свидетѣлство, ако щете.

К. Василевъ: Г. Йоновъ! Вие изказвате съмнѣние върху туй удостоверение, което е тукъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Василевъ! Вие си казахте думата.

Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Стефанъ Паприковъ.

М. Турлаковъ: Г. прѣдседателю! Азъ искахъ думата прѣди г. Василева, а вие и сега не ми я давате.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Ще Ви я дамъ.

С. Паприковъ: Г. г. народни прѣдставители! Това прошение има малко по-друго значение, отколкото това, което му се отдава въ дебатитѣ. Въпросътъ не се касае, да-ли да се простятъ на нѣкого 200 л. или да не се простятъ. Г. г. народни прѣдставители!

Имайте прѣдъ видъ едно нѣщо, че съ този вотъ може да се отвори една опасна врата за отклонение отъ войнската повинностъ. Това значи, че всѣки, който може да намѣри поржчителъ за 200 л., ще се отклони отъ войнската повинностъ — толкова години, колкото му е нужно за да спечели извѣстна сума, и когато я спечели, тогава ще се върне и ще си отслужи службата, а този, който е внесълъ залогъ, ще чака да му се повърне. На това обстоятелство ще трѣбва да се обърне малко по-сериозно внимание, защото това е отваряне врата за отклонение отъ войнската повинностъ.

К. Василевъ: Войникътъ е за зоръ-заманъ. Тоя зоръ-заманъ дойде и войникътъ си дойде.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Марко Турлаковъ.

М. Турлаковъ: Г. г. народни прѣдставители! Въпросътъ, който ни занимава, дѣйствително е отъ двоевъ характеръ, има двѣ страни. Истина е онова, което забѣлжи г. Паприковъ, обаче ние не трѣбва да отиваме въ своитѣ придирвания дотамъ, че да искаме да обвържемъ единъ бѣднякъ, който макаръ да не му е настѣпилъ срокътъ за служене, е искалъ да намѣри източници, да намѣри поле, да приложи своя трудъ, да спечели пари, за да има възможностъ да прѣхрани сѣмейството си, па и себе си да издържа въ врѣме на отбиване военната служба. Случаятъ, който се докладва е такъвъ. Младежътъ, прѣди да е дошълъ срокътъ да служи своята военна служба, е искалъ да излѣзе изъ прѣдѣлитѣ на България, защото е смѣталъ, че навънъ ще намѣри по-широко поле за работа и по-добри условия да бжде добъръ възнаграденъ неговиятъ трудъ. Понееже срокътъ, за да постѣпи въ редоветѣ на войската, не е настѣпилъ, билъ е далечъ, той излиза извънъ прѣдѣлитѣ на страната. Обаче, обстоятелствата се слагатъ, тъй, че той не може да се върне въ момента, когато го повикатъ въ редоветѣ на войската. И какво става? Този младежъ, като вижда, че не може да се върне въ срока и че е закъснѣлъ, на отидущата година, като спечелва криво-лъво сръдства, завръща се и дохожда да си отслужи военната повинностъ, отива въ редоветѣ на войската прѣвъ врѣме на войната; и днесъ, когато финансовитѣ власти му искатъ гаранция по изпълнителенъ листъ, бащата се обръща съ молба къмъ насъ. Да-ли ние трѣбва да бждемъ толкова жестокосърдечни, да се съобразимъ точно съ духа на военния уставъ, и щомъ не се е явилъ наврѣме, да не му върнемъ гаранцията? Това е право, ако ние изхождаме отъ военния уставъ. Но този човѣкъ си е изслужилъ службата, билъ е въ редоветѣ на войската. Да-ли ние трѣбва да бждемъ толкова жестокосърдечни, че да искаме да постѣпимъ така съ всѣки, който не е билъ въ положение да се върне въ даденъ моментъ, когато сж го търсили тукъ да си изслужи военната служба? Всѣки човѣкъ не може да бжде въ туй положение, да има тая възможностъ. Този човѣкъ е билъ бѣденъ; когато е спечелилъ що-годи сръдства, той се е върналъ, за да изслужи службата си. Азъ мисля, че ще бжде крайна жестокостъ отъ страна на Събранието да не уважи прощението на бащата.

Сега спирамъ се на другия въпросъ, който г. Йоновъ повдигна. Тукъ въпросътъ, т-да, е отъ съвсѣмъ друго естество. Ако азъ поискахъ онѣзи прошения да се оставятъ безъ послѣдствие или, по-добъръ, да се прѣпратятъ въ Финансовото министерство и чрѣвъ него да стане опрощаването, то е за да се слѣдва една практика, осветена отъ закона. Колкото и да бждемъ ние отрицателни, както се обръщате къмъ насъ, за извѣстни работи спрѣмо

държавата, ние искаме да се слѣдватъ законитѣ въ страната, да се слѣдва единъ установенъ редъ, защото нашето финансово стопанство, ако върви тъй — кой какво ще, и когато ще, да дава прошения тукъ и тѣ да минаватъ току-тъй — тогава ние никога нѣма да имаме добръ уредено финансово стопанство. Заради това азъ отведѣ се застъпихъ, ония прошения да се прѣпратятъ на Финансовото министерство и чрѣзъ него да стане опрощаването. Този случай, обаче, е свършено другъ. Тукъ държавата не е правила нѣкакво облагане съ данъци, не става никакво обѣрване на нейнитѣ смѣтки.

Й. Йоновъ: Има, има. Въ бюджета има параграфъ — постѣпления отъ такива работи.

М. Турлаковъ: Зная, че има, г. Йоновъ, но то не е окладенъ данѣкъ. Данѣкътъ, който се иска на право, е окладенъ данѣкъ, който Финансовото министерство, когато приключва своя бюджетъ, го има и по партидитѣ и въ прѣсмѣтания, а глобитѣ сж една привидна сума, която се прѣдвижда да постѣпи, а отъ дѣ, отъ кого ще постѣпи — не се казва. Разберете, че има една голѣма смѣствена разлика. Заради туй ние се застъпихме за туй становище, което Събранието усвои. Азъ моля Събранието да се постави така и по този въпросъ, да го разгледа по-сериозно и да не смѣта — моля и г. Йонова да не смѣта — че отъ тия работи ние искаме да правимъ чисто и просто партизанлъкъ. Не, разберете, че колкото и да ни обвинявате, ние искаме редъ да се завежда и въ камарата, и въ страната, и въ финансово отношение, и въ прилагане законитѣ спрѣмо всички; да бждемъ еднакви и да изхождаме отъ едно становище, а не затуй, защото се иска отъ правителството или защото оппозиционеръ докладва, единъ пътъ да рѣшимъ тъй, другъ пътъ иначе. Прочее, моля да се уважи туй заявление.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министърътъ на правосѣдството.

Министъръ Х. Поповъ: Г. г. народни прѣдставители! Съгласно чл. 105 отъ конституцията, Народното събрание има право: (Чете) „Първо, да обжжда законопроекта споредъ чл. 44; второ, да обжжда прѣдложения за държавни займове, за уголѣмяване, намалъване, или туряне данѣци и всѣкакви берни, а също и за разхвърлянето и за реда на събирането имъ; да опрощава изостанали даждия и всѣкакви недобрани берни, на които прибирането се вижда невъзможно; четвърто, да обжжда ежегодния бюджетъ на приходитѣ и разходитѣ; пето, да прѣглежда смѣткитѣ за разнасяне сумитѣ, които сж назначени по бюджета; шесто, да прѣглежда смѣткитѣ на Върховната смѣтна палата, и, най-сетнѣ, да повдига питання за отговорността на министритѣ“. Отъ този членъ се вижда, че атрибутитѣ на Народното събрание тукъ сж изчислени и между тѣхъ има опрощаване на даждия. Но за глоби като дойде, тѣ сж наказания; глобата влиза въ понятието наказание, и наказанията се помилватъ отъ изпълнителната власть. Така щото, моето мнѣние е да си установите вече една практика: — досега всичко въ нашия парламентъ върви така, безъ критериумъ — когато дойде въпросъ за опрощаване на даждии, правото е на Народното събрание. И пакъ ще повтори, г. Турлаковъ, на, и тукъ виждате ли, правото е на комисията, както иска да събира доказателства, да пита финансовия министъръ или другъ министъръ, за да може фактически да се добере до истината, безъ да гледа, както г. Паприковъ каза, какво ще стане съ принципа: ако вие опрощавате, какво ще стане съ нашата младежъ? Ще об-

гати всичкитѣ. Не е тъй. Така ако гледаме, тогава какво ще стане и съ данѣкоплатцитѣ, като често пакти имъ се прощаватъ данѣци. Но това сж изключения. Народното събрание е именно заради туй, за да може да види, дѣ може да има изключения. Ако справедливостта налага нѣкое изключение, ще го приеме. Но отъ туй, че ще опростите единъ данѣкъ, не значи, че всички данѣкоплатци може да не плащатъ. Отъ туй, че ще опростите глоба на единъ, който е избѣгълъ и се е върналъ на време — тази глоба може да му се опрости — още не значи, че всичкитѣ младежи ще бѣгатъ. Истина принципътъ трѣбва да се спазва, но изключението си е изключение. И амнистиятъ сж тъй. Така щото, което каза г. Паприковъ, не ни убѣждава. Убѣждава ни, обаче, едно нѣщо, че като дойде въпросъ за опрощаване на глоба, Народното събрание навлиза вече въ атрибутитѣ на изпълнителната власть. Това е помилване. Азъ имамъ маса глоби, които ми ги прѣдстави Финансовото министерство, когато то намѣри за добръ; азъ ги прѣдставямъ на Цегово Величество, и така се помилватъ. Не разбрахъ отъ докладчика добръ, да-ли въ случая въпросътъ е за опрощаване на глоба.

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Не е глоба. Това е гаранция, порѣчителство. Бащата порѣчителствува, че синъ му ще се яви прѣдъ наборната комисия. Синъ му заминалъ вънъ отъ границата, отишълъ на работа и дохожда време да се върне.

Министъръ Х. Поповъ: Ами рѣшено ли е вече да се вземе гаранцията.

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Да.

Министъръ Х. Поповъ: Отъ кого?

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Наборната комисия постановява да се прибере гаранцията по порѣчителството, понеже младежътъ не се явява прѣдъ наборната комисия.

Министъръ Х. Поповъ: То е друго. Тогава, значи, не е глоба, влиза въ понятието финансово богатство, и Народното събрание може да разполага съ него.

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Младежътъ сега е въ строя.

Министъръ Х. Поповъ: Тѣй щото, нѣма нужда да се иде тамъ. Истина, че по принципъ министърътъ на финанситѣ трѣбва да се съгласява всѣкога, но него го нѣма тукъ; понеже тукъ има други министри, и никой не възразява, пакъ господаръ ще бжде Народното събрание и вие можете, безъ да отивате до тамъ, да приемете прѣдложението на пропетарната комисия. Мисля, че тая практика, която ви казвамъ, е най-добра. Народното събрание е господаръ на всичко, и пѣтътъ, по който то ще дохожда до истината, конкретно е самото рѣшение. Ето ви единъ примѣръ, че не може иначе. Но въ повечето случаи, разбира се, особено по опрощаване на даждия, трѣбва да се пита финансовиятъ министъръ — Финансовото министерство да отговаря какво мисли. Изключения пакъ може да ставатъ, защото господарството е тукъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Йорданъ Йоновъ.

Й. Йоновъ: Г. г. народни прѣдставители! Въ случая нѣмаме доказателства, че този човѣкъ е служилъ или служи въ войската.

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Ето.

И. Ионовъ: Има свѣдѣния отъ общината, човѣкътъ се е върналъ, обаче нѣмаме доказателства, да-ли комисията го е приела и като какъвъ. Имаме едно удостоверение отъ общинското управление. Но за да бѣде то пълно, трѣбва въ него да се казва, че той се е върналъ, и комисията го е приела. Стъгласно едно окръжно, тѣзи, които се явиха наврѣме, не се считатъ за дезертьори, слѣдователно, затова не може и дума да става. Това е едно. Второ, трѣбва да има удостоверение отъ полка, че той днесъ се намира тамъ, и че не е пакъ, може-би, офейкалъ за Америка. И трето, трѣбва още да се види, да-ли този изпълнителенъ листъ за тая глоба се отнася. Ние виждаме тукъ единъ документъ — че се прощава въ Иванъ Драгановъ 500 л. Съ какво Вие, Иванъ Драгановъ, или комисията, която е натоварена съ това, ни доказвате тукъ, че тѣзи 500 л. се отнасятъ именно за гаранцията на войника. Кажете. Щомъ нѣмате тия работи, азъ ще ви моля, г. г. прѣдставители, да се повърне заявлението по надлежния редъ, и слѣдъ като се събератъ всички данни и доказателства и дойдатъ тукъ, да опростимъ исканата гаранция. Заявявамъ отсега, че съмъ за опрощаването, но да има всички данни.

Прѣдседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Величко Кознички.

В. Кознички: Г. г. народни прѣдставители! Когато има да се опрощаватъ извѣстни суми, дължими на държавата, необходимо е присѣтствието на финансовия министъръ. Той винаги трѣбва да бѣде тукъ, за да ни освѣтлява по въпроситѣ, които ни занимаватъ.

Н. Мушановъ: Замѣстваше го министърътъ на правосъдието.

Прѣдседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Мушановъ! Оставете частнитѣ разpravии за другъ пътъ.

Министъръ Х. Поповъ: Всѣки министъръ може да говори, когато нѣма респективния министъръ. Какво искашъ да кажешъ съ туй?

В. Кознички: Тукъ може да станатъ извѣстни грѣшки, може да станатъ извѣстни недоразумѣния. Ето, напр., намираме, че сме били прѣдъ едно недоразумѣние, да-ли е глоба това, което се иска да се опрости, или е порожителство, нѣкаква сума, която се дължи на хазната. Вѣрно е, че за всѣко едно опрощаване на сума се иска прѣдварително съгласието на Финансовото министерство. Тамъ въпросътъ минава прѣзъ едни чиновници; може да се случи даже, финансовиятъ министъръ да подпише извѣстна бумага, безъ, обаче, добръ да изучи въпроса. Повдигнатъ такъвъ прѣдъ Народното събрание, въ присѣтствието на финансовия министъръ, той може вече да се произнесе. Ето защо, моето мнѣние бѣше, че по всички тия въпроси, които ни занимаватъ, за опрощаване на глоби, трѣбва присѣтствието на финансовия министъръ; и понеже управляющиятъ Финансовото министерство влѣзе тукъ, въпросътъ е свършенъ.

Н. Мушановъ: Той не е чулъ нищо. Трѣбва да му се докладва отново въпросътъ.

Прѣдседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Мушановъ! Ако искате да говорите, трѣбва да вземете думата.

Н. Мушановъ: Тогава, искамъ думата.

Прѣдседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Никола Мушановъ.

Н. Мушановъ: Г. г. народни прѣдставители! Повдигнаха се два въпроса, които сж доста интересни. Първо, г. министърътъ на правосъдието, като говорѣше, каза: тѣй като г. г. министритѣ, които присѣтствуватъ тукъ, не ме опровергаватъ, то тази теория ще е на правителството. Едно чудновато разбирание и обяснение на работитѣ.

Д. Кьорчевъ: Не е така.

Н. Мушановъ: Ами какъ разбирате Вие?

Д. Кьорчевъ: Достатъчно е, при липсата на финансовия министъръ, да има който и да било министъръ тукъ, за да може правителството да вземе рѣшение.

Прѣдседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Нѣмате думата, г. Кьорчевъ.

Н. Мушановъ: Вземете думата, г. Кьорчевъ. Мене ме накараха да я взема.

Прѣдседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Съ удовольствие ще Ви дамъ думата, г. Кьорчевъ.

Н. Мушановъ: Второ, г. Кознички повдигна въпросъ, че трѣбвало да бѣде тукъ министърътъ на финанситѣ. Много правилно; тѣй трѣбва да е. Помня, казваше се, че сжбота, когато има засѣдание и се разглеждатъ прошения, е парламентарна задушница; тогава се хвърлятъ много работи за смѣтка на държавния бюджетъ, и затова винаги министърътъ на финанситѣ трѣбва да седи тукъ, за да слѣди, какво става съ прошенията.

А. Коновъ: Тукъ е.

Н. Мушановъ: Г. Кознички е правъ, но тъкмо той поддържаше това, г. управляющиятъ министерството на финанситѣ влѣзе, и той се удовлетвори. Тогава азъ казахъ: г. министърътъ влѣзе, ама нищо не е чулъ, и затова трѣбва отново да се докладва въпросътъ, за да чуе министърътъ на финанситѣ, какво е станало. Прѣдизвиканъ бѣхъ да кажа думата по тия два въпроса и станахъ да я кажа.

Д. Кьорчевъ: Азъ нищо не разбрахъ. (Глъчка)

Прѣдседателствуващъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Кочо х. Калчовъ.

К. х. Калчовъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ мисля, че най-умно ще бѣде да отложимъ тоя въпросъ, за да го изучи прошетарната комисия. Ето защо, ако този младежъ се е върналъ и не е билъ наказанъ, т. е. военнитѣ власти сж намѣрили оправдателни причинитѣ за отсѣтствието му, както имаше много души, които не сж могли да се върнатъ отъ Америка, по разни причини, и послѣ военнитѣ власти намѣриха оправдателни причинитѣ за неявяването имъ и имъ позволяватъ да постѣпятъ въ редоветѣ на войската, сама по себе си гаранцията пада, защото тя е дадена да се върне младежътъ на врѣме; ако военнитѣ власти сж намѣрили, че ненавръменно връщане е оправдателно, гаранцията, сама по себе си, нѣма значение. Г. министърътъ на финанситѣ не знае въпроса; той трѣбва да го изучи. Но азъ не съмъ на мнѣние прошениято да се праща въ Министерството на финанситѣ, защото справедливостта изисква да удовлетворишъ това искане. Ако тоя човѣкъ е оправданъ, като се е върналъ и е влѣзълъ въ редоветѣ на войската, нѣма защо баща му да бѣде глобяванъ. Ето защо, азъ прѣдлагамъ да се отложи въпросътъ, да го изучи по-добръ прошетарната коми-

сия, да събере нужните свѣдѣния отъ Министерството на финанситѣ, по повече отъ Военното министерство, и тогава да ги докладва.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ: Г. г. народни прѣдставители! Отъ тия малки въпроси винаги, или лѣвицата, или други нѣкои повдигатъ въпроси, съ които искатъ да се правятъ тукъ шикани или бѣлѣжки на тогава или онюга. Г. Мушановъ, по поводъ думитѣ на който азъ се записахъ да говоря, каза, че, когато г. министрътъ на правосъдието започналъ да говори, той не можалъ да даде прѣдъ насъ ония освѣтления, тъй като не засѣгатъ неговото министерство. Трѣбвало, споредъ г. Мушанова, въ съгласие съ г. Кознички, да дойде министрътъ на финанситѣ: той или респективниятъ министръ билъ винаги нуженъ да присѣдствува въ камарата, когато се разглеждатъ въпроси отъ неговото министерство. Това не е право и никога не го поддържа. Защо казвате вие, че трѣбва да присѣдствува министрътъ на финанситѣ? Ако ние искаме нѣкои освѣтления отъ него, тогава да, но камарата си върши самостоятелно своята работа; даже парламентарната практика, че министритѣ сѣ депутати, не задължава всичкитѣ министри да присѣдствуватъ въ камарата. Въ конституцията е казано, че министритѣ могатъ да присѣдствуватъ въ камарата, но тамъ императивно не е казано, че трѣбва да присѣдствуватъ. Достатъчно е единъ министръ да присѣдствува, за да не е каже, че камарата контролира правителството, независимо отъ това, кой отъ тѣхъ е. Така че, да се смѣта, че респективниятъ министръ трѣбвало да бѣде тукъ, като необходимостъ, за да могатъ да се повдигатъ въпроси отъ тази или онази областъ, е свършено неконституционно и неправилно. И г. Мушановъ ще се съгласи съ мене. Г. министръ Поповъ взе думата, даде освѣтления отъ чисто юридическо становище, като каза, че камарата по този въпросъ може да се занимава; защото тия въпроси сѣ изключителни, и се противопостави на г. Паприкова.

По сжществу на тая работа ще кажа едно, че когато се искатъ опрощения, било на глоби отъ частни лица, било на суми, произходящи отъ поржчителство за неотклонение отъ военна служба, тия суми сѣ взети отъ държавата въ момента, когато властитѣ сѣ подирили оня, за когото е гарантирано да се не отклони отъ военна служба, и въ момента, когато го е подирила държавата и не го е намѣрила, секвестрира се сумата на поржчителя. Тукъ тая мѣрка е наказание, и наказанието се смѣта за свършено, за консумирано въ момента, когато държавата посегне на тая сума. Въ случая, обаче, когато трѣбва да се опрощаватъ суми — ако бѣше друго наказанието, нѣма връщане, но тукъ сѣ суми — лицата, които сѣ ошетенни или смѣтатъ себе си ошетенни, обръщатъ се къмъ камарата, защото другъ процесуаленъ редъ за тази работа нѣма. Камарата може да опрощава само въ такъвъ случай, когато има безспорни доказателства, че сумата, която е секвестрирана или конфискувана отъ държавата, е взета по причини, които не сѣ лежали нито въ вина на лицето, което се дири, нито въ вина на поржчителя — причини, може-би, форс мажорне-ни, може-би, случайни, които не сѣ въ самото сжщество на работата, но извънъ това дѣло. Камарата водѣйки се отъ чувство на справедливостъ, опрощава тия суми само отъ чувство на справедливостъ; други норми, друго нареждане за това нѣма. Въпросътъ е, ние тукъ можемъ ли да бъдемъ достатъчно убѣдени — а винаги е нужно да бъдемъ достатъчно убѣдени, когато ще правимъ актове на справедливостъ — да смѣтаме, че тоя човекъ, на когото ще опростимъ поржчителството, не е билъ причина

да се отклони онзи, защото може да сѣ се наговорили, може да му е далъ тѣзи 500 л., или пъкъ който се е отклонилъ, не е могълъ да се върне по причини лежащи вънъ отъ него, та държавата, когато го е подирила чрезъ своитѣ органи, да може да смѣта, ако има такива доказателства, че не трѣбва да се взематъ сега тия суми, и Народното събрание тогава, въ качеството си на върховна, суверенна властъ, ще направи това опрощение, вършейки актъ на справедливостъ. За туй г. Йоновъ бѣше правъ, като казваше, че намъ сѣ нужни всички доказателства по тая работа, независимо отъ това, да-ли е малка сумата или голѣма. Важенъ е принципътъ. Ако ние искаме да вършимъ актъ на справедливостъ, ако искаме просто въ качеството си на туй, че всѣки постѣлно носи една частица отъ тая суверенна властъ, да извършимъ единъ актъ на опрощение, защото имаме това право, то е другъ въпросъ, но съ това не се достига нищо. Така щото тоя въпросъ трѣбва да отиде въ комисията, да се събератъ всички данни, и даннитѣ, които ще се събиратъ, да се събератъ тъкмо по тия въпроси — да видимъ, има ли вина у оня, за когото е дадено поржчителство и се е отклонилъ, защо се отклонилъ, или пъкъ да нѣма причина лежаща въ самия поржчитель. Ние сега не знаемъ това. За това азъ смѣтамъ, г-да, че ние трѣбва да се присѣдинимъ къмъ мнѣнието, дадено тукъ, да отиде въпросътъ въ комисията, да се събератъ данни, и тогава да се произнесемъ справедливо върху случая.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министръ Бакаловъ.

Министръ Ж. Бакаловъ: Г. г. народни прѣдставители! Ако цѣльта на г. Мушанова бѣше да направи упрекъ на менъ, че не съмъ се намиралъ тукъ...

Н. Мушановъ: Не съмъ Ви правилъ упрекъ. Казахъ, че щомъ като влѣзохте, не можехте да дадете мнѣние, защото не знаехте въпроса.

Министръ Ж. Бакаловъ: Вие казахте, че министрътъ на финанситѣ трѣбва да се намира тукъ всѣки пътъ, когато се разискватъ тѣзи въпроси, за да може да слѣди или да даде освѣтление. Азъ не се намѣрихъ тукъ, по причини, които сѣ уважителни, защото приемахъ отъ вънъ депутация. По този въпросъ, както и по всички подобни въпроси, азъ мисля, че Народното събрание е въ състояние даже тогава, когато Министерството на финанситѣ даде противно мнѣние, да разрѣши въпроса тъй, както то го схваща, тъй както то го разбира.

А. Ляпчевъ: Не е вѣрно.

Министръ Ж. Бакаловъ: Слѣдователно, по този въпросъ, безъ да давамъ нѣкакво мнѣние, Народното събрание може да вземе своето рѣшение.

А. Ляпчевъ: Какъ ще се изпълни?

Министръ Ж. Бакаловъ: Ако намѣри, че сѣ на лице всичкитѣ условия, за да може да се опрости или да не се събира това поржчителство отъ лицето, което се е провинило нѣкакъ, и се е изложило, за да му се конфискува или вземе поржчителството, което е дало, Народното събрание може да го направи. Ако намѣри, че нѣма всички данни, за да може да се произнесе съ всичкото знание на работата, може да отложи, за да се събератъ тия данни отъ учрѣжденията, които могатъ да му ги дадатъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Г. Дочо Теновъ има думата.

Д. Теневъ: Г. г. народни прѣдставители! Тукъ имаме единъ случай, който бѣше дребенъ, и ние сега отъ иглата направихме купа. Какво искате отъ единъ човѣкъ, който е отишълъ да търси прѣхраната си въ друга държава? И когато този човѣкъ вижда, че въ България се има нужда отъ него да защити своето отечество, отъ което не търси прѣхрана, ами я търси другадѣ, и е дошълъ, и се явява въ войната, и сега още е войникъ, какво по-голъмо доказателство искате отъ туй? Имате удостоверение отъ общинския кметъ. Това не е нѣкой краденъ волъ, та общинскиятъ кметъ да издаде фалшифъ билетъ. Единъ кметъ издава единъ документъ, който ще дойде въ Народното събрание. Той ще бѣде отговоренъ за туй, има законъ, който да го прѣслѣдва.

Имамъ да отговоря на почитаемия г. Паприковъ, че ако той бѣше на мѣстото на този човѣкъ, на-да-ли щѣше да се върне въ България, защото единъ човѣкъ, който отива да си търси прѣхраната другадѣ, той не е български генералъ да го храни българската държава, а е отишълъ да прѣпечели тамъ и да го донесе тукъ на държавата, и да дойде да си изпълни военната тежба.

Прочее, нѣма защо повече да се занимаваме съ този въпросъ. Азъ прѣдлагамъ да се гласува, да се приеме мѣнението на комисията, и да свършимъ, да не говоримъ повече.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Гочо Димовъ.

Г. Димовъ: Г. г. народни прѣдставители! Повдигнаха се нѣколко принципиални въпроси и се изказаха разни мѣнния. Напр., при опрощаването на данъцитѣ, г. Турлаковъ поддържаше, че за да може да се опрости единъ данѣкъ, трѣбва заявлението да бѣде подадено въ Финансовото министерство и да бѣде внесено съ законопроекта. Азъ, г. г. народни прѣдставители, не съмъ съгласенъ съ този начинъ на разбиране. Той е противоконституционенъ, ако щете. Споредъ конституцията, всѣки единъ български гражданинъ има право да се обръща къмъ всички учрѣждения, слѣдователно, и до Народното събрание. Остава само да се види, когато дойде тукъ прошениято, доколко има основание да се уважи това прошение, доколко има събрани данни, отъ които да се убѣди Народното събрание, че дѣйствиелно е справедливо да се уважи прошениято.

Повдигна се така също другъ единъ принципиаленъ въпросъ: въ кои случаи Народното събрание може да опрощава, да-ли когато е глоба, или гаранция, или данѣкъ. Моего мѣние е, че Народното събрание е властно въ всичкитѣ случаи да опрощава. Вие знаете една максима, която е казана въ английския парламентъ, че парламентътъ може да направи всичко, съ изключение, че не може да направи мъжа жена и жената мъжъ. Слѣдователно, както когато се касае до опрощаване на глоба, така също и когато се касае до опрощаване данъци или друга нѣкаква сума, парламентътъ е властенъ. Остава само при всѣки единъ конкретенъ случай да се види, да-ли дѣйствиелно е справедливо това да стане или не. Ако, г. г. народни прѣдставители, ние се ржководимъ отъ гледището, че непрѣмѣнно нашето рѣшение да бѣде въ пълно съгласие съ законитѣ, въ такъвъ случай нѣма нужда да се отнасятъ хората до Народното събрание, защото това, което може да стане по силата на закона, ще го направятъ другитѣ власти. Ако, напр., за една глоба е властенъ да я отмѣни съдътъ или друго нѣкое учрѣждение, друга нѣкаква власть, тогава Народното събрание трѣбва да прѣпрати прошениято до надлежната власть и нѣма защо да се занимава. А Народното събрание ще се занимава въ тѣзи случаи, които не сж прѣдвидени въ закона, които излизатъ вънъ отъ прерогативитѣ на онази власть, къмъ която

сж се отнесли; понеже просителътъ не ще може да намѣри удовлетворение, властитѣ не ще могатъ да намѣрятъ начинъ да удовлетворятъ неговото справедливо искане, заради туй именно той се отнаси тогава до Народното събрание, и Народното събрание, което стои надъ всички други власти, по силата на това свое право, помъ намѣри, че съ уважаването на тази негова молба ще задоволи справедливостта, и въ правото си да я удовлетвори.

Туй е моето мѣние, по принципиалнитѣ въпроси, които се повдигнаха. Сега, въ конкретния случай азъ мисля, че нѣма достатъчно събрани данни, за да се види, доколко заслужава да бѣде уважена молбата на просителя, състояща се въ това, доколко разбрахъ, да се опрости онази сума, която той билъ длъженъ да плати, като поржчителъ, на държавата, задѣто се е отклонило лицето, за което той е гарантиралъ. Въ тѣзи случаи, менъ ми се чини, че Народното събрание не може да вземе едно общо рѣшение и да каже, че „азъ ще опрощавамъ всички поржчителства за отклонение отъ военна повинностъ на лицата, за които сж гарантирали“, а за всѣки единъ конкретенъ случай ще се взема специално рѣшение. Защото прѣдставите си, напр., че лицето, което е гарантирало, е достатъчно богато, и може отчасти и па него да се вмѣни въ вина отклонението на този младежъ, или че може да се види, че въ този случай може да се насърчи дѣйствиелно неизпълнението на дълга къмъ отечеството, тѣкмо по военната служба. Като се взематъ въ съображение всички тѣзи нѣща, Народното събрание ще издаде тукъ едно рѣшение като съдия, безъ да го стѣсняватъ, разбира се, нѣкакви общи правила, нѣкакви общи принципи. Има, напр., другъ случай: лицето, което поржителствува, е било много добросъвъстно, но бѣдно, и ако не му опростимъ тази сума, дѣйствиелно би му се наложило едно несправедливо наказание, би се отегило неговото материално положение. Въ такъвъ случай, ние ще вземемъ едно рѣшение, че трѣбва да му се опрости сумата. Азъ мисля, че тѣзи сж началата, тѣзи сж правилата, които могатъ да ни ржководятъ, когато се касае да се произнесемъ по единъ конкретенъ случай.

Въ настоящия, обаче, случай, както казахъ, прѣдъ видѣ на това, че има само едно свидѣтелство отъ общинското управление, въ което се казва, че лицето, което се било отклонило, се е завърнало, безъ да е казано по-нататкъ, да-ли то е постѣпило въ редоветѣ на войската, . . .

Докладчикъ Недѣлко Атанасовъ: Казано е.

Г. Димовъ: Пардонъ. — . . . азъ мисля, че за да може Народното събрание да се произнесе правилно, добръ ще бѣде да се отложи разглеждането на въпроса, да се изпрати дѣлото на надлежнитѣ власти да събератъ тѣзи свѣдѣния, и като се събератъ, тогава Народното събрание да вземе едно рѣшение, което да отговаря на справедливостта. Защото, иначе, то може да попадне въ грѣшка и да вземе едно рѣшение въ смисълъ да удовлетвори молбата на едно лице, което не заслужава да му се опрости сумата, а въ другъ случай да вземе противно рѣшение.

Прѣседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Андрѣй Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ: Взехъ думата, за да отбѣлѣжа до каква нелогичностъ ще дойдемъ отъ несполучливия изразъ на г. министра Бакаловъ, и съ максимитѣ, които ни заяви г. прѣждеговорившиятъ. Г. прѣждеговорившиятъ каза, че Народното събрание е властно, и ни процитира даже какво могло да направи. Безспорно, тѣй е. А. г. министърътъ заяви, че той смѣта,

какво Народното събрание може да рѣшава и противъ мнѣнието на министритѣ. Тогава азъ се питамъ: когато Народното събрание е властно да извърши всичко и когато въ тѣзи свои рѣшения нѣма да намѣри одобрението на министра, кой ще изпълни тия рѣшения? Тѣ не могатъ да бѣдатъ изпълнени.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Министърътъ или ще се подчини, или ще се оттегли.

А. Ляпчевъ: Или министърътъ трѣбва да заяви, че той се съгласява съ рѣшенията на Народното събрание, каквито и да бѣдатъ тѣ, и само тогава тѣзи рѣшения може да бѣдатъ изпълнени, защото, иначе, е невъзможно. А щомъ министърътъ каже, че се съгласява, значи всевластността на Народното събрание има граници, и най-малко трѣбва да си поставятъ граници, защото, иначе, държава се не управлява.

С. Дойчиновъ: Сериозно ли поддържате този възгледъ?

А. Ляпчевъ: Много сериозно го поддържамъ, защото всѣки принципъ, докаранъ до край, е абсурдъ. И вие, когато говорите за всевластното на Народното събрание, ако го докарате до край, то ще бѣде абсурдъ, ще го прѣвърнете въ конвентъ, който, по логиката на прѣждеговорившия, рѣшава едва-ли не всички въпроси, за които има закони какъ да се рѣшаватъ.

Г. Димовъ: Не е вѣрно, г. Ляпчевъ. Вие не сте ме разбрали.

А. Ляпчевъ: Ето защо първата длъжностъ на едно Народно събрание е да зачита собственитѣ си рѣшения, които се наричатъ закони, и ако иска тѣхъ да измѣни, нека ги измѣни по общоприетия редъ, както се измѣняватъ законитѣ, а не при отдѣлни случаи то самото да ги нарушава. Ето защо нито едно предложение, материята по което се урежда отъ нѣкой законъ, не би трѣбвало да мине тукъ. Тамъ трѣбва да се реди то. Допустнете ли вие иначе, тогава да, смѣло може да се каже, че Народното събрание прѣвишава онова, което трѣбва да върши, и прѣкатурва се управлението съ краката нагорѣ. А тамъ е контролътъ вече и на Народното събрание — властитѣ взаимно да се контролиратъ — министърътъ, който ще каже: „Тукъ азъ не мога да се съглася“. Ето защо неговото съгласие е нужно, ето защо несполучливъ е изразътъ на г. министра Бакаловъ — на вѣрно той това не е желалъ да каже, но азъ поне така го разбрахъ — че вие можете, г. г. народни прѣдставители, да рѣшавате и противъ мнѣнието на министра. Това той не може да поддържа и сигурно не е искалъ да каже това. Това не може да бѣде.

С. Дойчиновъ: Може.

А. Ляпчевъ: Не е вѣрно, защото когато това ще бѣде, той нѣма да бѣде министъръ, ще се намѣри другъ, който ще се съгласи.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Именно, министърътъ или ще се подчини, или ще се оттегли.

А. Ляпчевъ: А когато той е министъръ не може да ги даде това право, вие да рѣшавате противъ неговото мнѣние.

С. Дойчиновъ: Ние можемъ да му отхвърлимъ единъ законопроектъ.

А. Ляпчевъ: Вие можете да му отхвърлите законопроекта, но той нѣма да бѣде вече министъръ. Ко-

гато той седи още тукъ, той прѣдполага, че седи въ съгласие съ васъ, съ насъ. Ето защо било личното присѣствие на онзи министъръ, който отговаря за ресора, или на който и да е неговъ колега, безразлично, тукъ е необходимо, за да има въ края на крайщата едно съгласие между рѣшенията на Народното събрание и възприемането на тѣзи рѣшения отъ изпълнителната властъ, която ще имъ даде ходъ. Иначе, на нашитѣ рѣшения не ще се намѣри кой да имъ даде ходъ и ако търсимъ резултатъ по такива рѣшения, ще стигнемъ дотамъ, че ние да си отидемъ — нѣма да ни изпълняватъ рѣшенията.

С. Дойчиновъ: Много крива теория поддържате.

А. Ляпчевъ: Теорията, която поддържамъ, е много права. Тя е единствената теория, на която почива редътъ, дѣто законодателното тѣло създава законитѣ и прѣдоставя управлението на изпълнителната властъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. министъръ Бакаловъ.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Народното събрание, когато взема извѣстно рѣшение, не може да не зачита законитѣ, които урегулиратъ извѣстни материи. И въ настоящия случай не съмъ мислилъ да кажа, че Народното събрание, като има суверенното право да разрѣши този въпросъ, ще го разрѣши мимо или въпрѣки законитѣ. Тази е мисълта ми. Азъ казахъ, че Народното събрание може да разрѣши единъ извѣстенъ въпросъ, въпрѣки мнѣнието на единъ министъръ, защото е суверенна властъ. Тогава, като послѣдствие, какво ще бѣде? Или министърътъ ще се подчини на това рѣшение на Народното събрание, или нѣма да се подчини. Тази е била мисълта ми. Азъ не съмъ искалъ да кажа, че Народното събрание може и има право да върши беззаконие. И ако г. Ляпчевъ е разбралъ така мисълта ми, той не я е схваналъ добръ. Азъ искахъ да кажа, че Народното събрание, когато рѣшава извѣстенъ въпросъ, съблюдава законитѣ и ако дойде да се тълкува извѣстенъ законъ, Народното събрание може да му даде такова или онакова тълкувание; въ всѣки случай, то е суверенна властъ, и ако министърътъ не се съгласи съ рѣшението на Народното събрание, че си отиде и ще дойде другъ министъръ да изпълни рѣшението на Народното събрание. Тази е мисълта ми, а не, че азъ допускамъ, че въпрѣки мнѣнието на министра, може да се вземе рѣшение и министърътъ да стои и сити да изпълни такова рѣшение. Тамъ той ще дойде въ конфликтъ, разбира се, и съ себе си и съ рѣшението на Събранието.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Константинъ Панайодовъ.

К. Панайодовъ: Г. г. народни прѣдставители! Искахъ да направя бѣлѣжка върху думитѣ, които каза г. Ляпчевъ. Азъ мисля, че неговата теория за парламентаризма е малко нѣщо странна. Той счита, че рѣшенията на Народното събрание непрѣмѣнно трѣбва да бѣдатъ въ хармония съ мнѣнието на министра, защото, иначе, нѣма кой да изпълни рѣшенията на Народното събрание и, слѣдователно, неговитѣ рѣшения ще бѣдатъ безцѣлни.

Извѣстни сж много случаи и у насъ, а пъкъ и въ чуждитѣ парламенти, когато единъ министъръ прѣдлага на разрѣшение извѣстенъ въпросъ и заявява: „Отъ разрѣшението на този въпросъ азъ не правя въпросъ на довѣрие“.

А. Ляпчевъ: Значи, съгласилъ се е.

К. Панайодовъ: Щом министърът внесе единъ въпросъ за разрѣшеніе подъ тази резерва, и ако този въпросъ ще бѣде разрѣшенъ съгласно неговото мнѣние, той може да остане министъръ. Ако заяви, че прави въпросъ на довѣрие отъ този въпросъ, тогава мнѣнието на Народното сѣбрание, изказано противъ него, води слѣдъ себе си неговата оставка. Не само единъ министъръ може да направи това нѣщо, но единъ цѣлъ кабинетъ, цѣло правителство може по извѣстенъ въпросъ да заяви: „Азъ по този въпросъ не правя въпросъ на довѣрие“, и ако камарата вземе рѣшеніе противъ министерството, послѣдното може да остане. Това е навредъ.

А. Ляпчевъ: Но това показва, че министърът се е съгласилъ съ рѣшеніето на камарата.

К. Панайодовъ: Само че, както казахъ, трѣбва да направи такава резерва. Ако не направи такава резерва и ако неговото прѣдложение не бѣде прието, то се счита бламирано, а ако направи такава резерва, министерството не се счита бламирано отъ Народното сѣбрание. Толкова повече не може да се счита, че едно мнѣние, изказано отъ единъ министъръ по единъ въпросъ, който не е отъ неговото вѣдомство, може да ангажира него или пъкъ цѣлото правителство — въ никакъвъ случай. Ангажментъ се счита да има собствено тогава, когато единъ министъръ внесе единъ законопроектъ отъ неговото вѣдомство, и ако този законопроектъ не бѣде гласуванъ отъ Народното сѣбрание, но когато, пакъ казвамъ, министърът не направи уговорката, че не прави въпросъ на довѣрие; тогава естествено е, че министърът се счита бламиранъ и той трѣбва безусловно да се оттегли.

Д. Кьорчевъ: Инакъ, нѣматъ значение парламентарнитѣ дебати.

К. Панайодовъ: Разбира се. Тогава нѣма защо да се слага единъ въпросъ на разглеждане отъ Народното сѣбрание. — Но да се поддържа тукъ, че Народното сѣбрание не може да приеме едно рѣшеніе, което е противъ мнѣнието на единъ министъръ, защото нѣма кой да изпълни туй рѣшеніе, считамъ, че тази теория на парламентаризмъ е съвършено неправилна. Тя не може да бѣде поддържана тукъ. Народното сѣбрание е суверенно да взема рѣшения тѣй, както то ги разбира. Народното сѣбрание съ своитѣ рѣшения по извѣстна материя може даже да дава тълкувание на закони. Ако едно рѣшеніе на едно Народное сѣбрание по единъ въпросъ повидому е противно на буквата на единъ законъ, съ това рѣшеніе Народното сѣбрание дава тълкувание на този законъ, и именно въ това се заключава парламентарната практика по отношение на извѣстни закони.

Д. Кьорчевъ: Автентичното тълкувание на законитѣ.

К. Панайодовъ: Именно. — Народното сѣбрание може да даде тълкувание на единъ законъ или чрезъ извѣстенъ законъ, явенъ законъ, законъ тълкувателенъ по извѣстенъ въпросъ, или пъкъ же Народното сѣбрание може да дава тълкувание на законитѣ съ собственитѣ си рѣшения, безъ да бждатъ тѣ облѣчени въ формата на тълкувателенъ законъ. Народното сѣбрание се произнася: този въпросъ азъ го разбирамъ така. Ако буквата на закона е противна, значи Народното сѣбрание дава автентично тълкувание на закона и никой не може да ограничи рѣшеніето на Народното сѣбрание. Въ това отношение азъ съмъ напълно съгласенъ съ г. Гоча Димовъ, че Народното сѣбрание има пълния суверенитетъ да

рѣшава въпроситѣ даже противъ мнѣнието на министра, и, както казахъ, ако се заяви отъ министра, че той отъ това прави въпросъ на довѣрие, той се счита бламиранъ; ако не — не може да се счита по никакъвъ начинъ за бламиранъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Има думата г. Станю Златевъ.

С. Златевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще ви обърна вниманието на друго нѣщо. Ние рѣшаваме тукъ единъ въпросъ по молбата на Марина Кара Ганчовъ, да-ли да му се опростятъ 500 л., които той дължи по едно поръчителство, или да му ги вземемъ. Ще ги вземемъ, ва какво? За въ полза на хавната. Азъ направихъ една малка смѣтка. Гледамъ часовника и виждамъ, че тъкмо единъ часъ се занимаваме съ този въпросъ. Ние вземаме отъ държавата 1.200 л. за единъ часъ, а пъкъ много се боримъ и се прѣрекаваме за тѣзи 500 л.

Б. Каранашевъ: Не само по този въпросъ.

С. Златевъ: Ние изгубихме цѣлъ часъ и за други два въпроса отъ сѣщия характеръ, да-ли законно ще бѣде да опростимъ суми. И сега ние, когато вземаме отъ държавата 1.200 л., пакъ се занимаваме съ въпросъ, да-ли да опростимъ 500 л. Азъ ще ви обърна вниманието поне за такива малки въпроси да не си губимъ времето. Снощи единъ нашъ другаръ направи едно прѣдложение, съ тѣзи малки въпроси да не се занимаваме много дълго. Ние сме повикани на извънредна сесия да се занимаемъ съ по-големии въпроси, а пъкъ отиваме да се задълбочаваме въ такива малки въпроси.

К. Панайодовъ: Съгласенъ съмъ съ Васъ. Затуй вчера се отказахъ отъ думата си.

С. Златевъ: Поне за такива малки въпроси да не си губимъ времето. Тази молба отправямъ, къмъ васъ. Рѣшете тѣй или инакъ, но напразно да не се впускаме въ приказки.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Които г. г. народни прѣдставители сѣ съгласни съ мнѣнието на прошетарната комисия, изказано отъ г. докладчика, по прошеніето на Марина Кара Ганчовъ отъ с. Дебелево, моля, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Не се приема.

Има думата докладчикътъ на прошетарната комисия г. Каменъ Тошевъ.

Докладчикъ К. Тошевъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ прошеніето — № 86 — на Атанаса Спасовъ, жителъ на Стара-Загора, съ което иска да му се опростятъ 120 л. данъци.

Прошетарната комисия изправи този прошеніе на министра на финанситѣ за мнѣние. Понеже извѣстна частъ отъ тази сума е събрана, министърътъ дава мнѣние да му се опростятъ останалитѣ 31-52 л.

(Прѣдседателското мѣсто заема изново подпрѣдседателътъ г. д-ръ Сава Иванчовъ)

Прошетарната комисия, като има прѣдъ видъ материалното състояние и сѣмейното положение на просителя, показани въ свидетелството, издадено отъ Старозагорската община, намира, че неговото сѣмейство е извънредно много голѣмо — има единъ синъ и петъ дѣщери; недвижимъ имотъ има: едно дворно мѣсто съ постройка, оцѣнено на 1.200 л.; нива 8 ара, оцѣнена на 32 л. Той е наемонъ работникъ и нѣма никакви доходи.

Комисията, като има прѣдъ видъ още и свидетелството, дадено отъ Старозагорската община, съ което на Атанаса Спасовъ се дава право да проси

три дена изъ Старозагорската община, намѣри мотивитъ за уважителни и моли почитаемото Народно събрание да уважи неговата просба и му опрости останалата сума отъ 31-52 л.

В. Кознички: Има ли мнѣние на Финансовото министерство?

Докладчикъ К. Тошевъ: Има.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Никой не е искалъ думата. Ще туря на гласуване прѣдложеніето на прошетарната комисија за опрощение на Атанаса Спасовъ данъцитъ му за годинитъ 1906 и 1907 на сума 31-52 л. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ прѣдложеніето на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Продължавайте, г. докладчикъ.

Докладчикъ К. Тошевъ: Слѣдва заявлението № 88 на поборника Ефтимъ Трайчевъ Филиповичъ, по настоящемъ живущъ въ София, родомъ отъ гр. Рѣсенъ, Македония.

Подаль е заявление на 3 май 1914 г., въ което съобщава, че прошетарната комисија на XV-то обикновено Народно събрание, въ заседанията си отъ 25 февруарий и 7 мартъ 1912 г., като е разгледала старото му заявление, е рѣшила да му се отпусне 50 л. мѣсечна пенсия, като старъ поборникъ, дѣецъ за освобождението на България отъ турското иго, и също така за самостоятелността на българската църква. Обаче прошетарната комисија на XV-то обикновено Народно събрание не е докладвала това свое рѣшение прѣдъ Народното събрание и, слѣдователно, рѣшението на комисията е останало безъ разглеждане.

Ефтимъ Филиповичъ е ималъ пенсия отъ 1896 до 1902 г., обаче прѣзъ 1902 г. Пензионното отделение отправило едно писмо, съ което му се отнема пенсията, затуй, защото той не фигуриралъ въ списъцитъ на Военното министерство за опълченцитъ и поборницитъ при освобождението на България.

Пршетарната комисија прѣгледа всички документи, които той има: документитъ, издадени му отъ 1879 г., документа, издаденъ му отъ Рѣсенското архиерейско наместничество, подкрѣпенъ съ печата на екзарха, документи отъ всички ония градове, където просителтъ е билъ арестуванъ отъ турскитъ власти. Отъ тѣзи документи се вижда, че той е билъ изпратенъ въ търновския затворъ, въ русенския затворъ, отъ тамъ е билъ изпратенъ на заточение въ Мала-Азия и отъ тамъ избѣгълъ въ Русия, именно въ Одеса; слѣдъ туй се явява заедно съ рускитъ войски, влиза въ поборническата дружина, дохожда въ България и взема участие въ сраженията на Шейново и на Стара-Загора. Този човѣкъ отъ 1876 до 1896 г. абсолютно никакъ не е подавалъ заявление за пенсия. Но въ 1896 г., изпадналъ въ бѣдно положение, дава заявление и му се отпуска пенсия, която слѣдъ шестъ години му се отнема.

Комисията, като има прѣдъ видъ всички тия документи, спрѣ се главно на четири документи, цѣнни за нея, безъ да обръща такова внимание на документитъ, издадени отъ разни общини — официални документи, въ които изрично се казва, че той дѣйствително е билъ опълченецъ и старъ поборникъ и дѣйствително е срадалъ за освобождението на България. Комисията се спрѣ главно на слѣднитъ четири документи. Първиятъ документъ, издаденъ на 17 августъ 1879 г., е официаленъ документъ отъ командира на дружината, който удостоверява, че дѣйствително Ефтимъ Филиповичъ е вземалъ участие въ сраженията при Стара-Загора, на Шипченския балканъ, и че той дѣйствително е миналъ Дунава

прѣзъ 1877 г., заедно съ рускитъ войски; документътъ е подпечатанъ съ държавенъ печатъ: „Военно министерство на българското княжество“. Другъ единъ важенъ документъ, който комисията има прѣдъ видъ, е свидетелството, издадено отъ Военното министерство на 7 априлий 1881 г., съ което се дава право на Ефтимъ Филиповичъ да носи ордена, даденъ му прѣзъ време на войната за участието му въ сраженията. Другъ единъ документъ също така му е издаденъ отъ командира на дружината на 17 августъ 1879 г., който удостоверява подробно, въ кои сражения е вземалъ участие Ефтимъ Филиповичъ; този документъ е писанъ повечето на руски езикъ. Къмъ тѣзи цѣнни документи, той е прибавилъ и единъ официаленъ документъ, скрѣпенъ съ печата на паба на Македоно-одринското опълчение, съ който се удостоверява, че дѣйствително е вземалъ участие непрѣкъснато въ послѣдната, балканската война отъ 17 септември 1912 г. до деня на демобилизацията.

Филиповичъ понастоящемъ е на 72 години. Свидѣтелството, издадено отъ Софийското градско общинско управление, на 27 юний 1903 г., казва: той е на 60 години; неговата съпруга — на 59 години; има синъ Борисъ, на 29 години, безъ работа; Владимиръ, на 19 години, ученикъ въ III курсъ въ Кюстендилското педагогическо училище; дѣщеря Рада, на 15 години, ученичка въ III класъ, и двѣ сестри вдовици, които живѣятъ въ гр. Рѣсенъ, Македония — поменава имената имъ. По-нататъкъ, за неговото материално състояние се казва: нѣма никакви имоти въ столицата. Отъ другитъ документи, които провѣрихъ, намѣрихъ, че той притежава една къща на стойностъ 850 л. въ гр. Кюстендилъ.

Комисията, като има прѣдъ видъ всичко това, като има прѣдъ видъ и неговата напѣднала възраст и като взе прѣдъ видъ рѣшението на прошетарната комисија на XV-то обикновено Народно събрание, съ което му се признава правото на поборникъ, намира, че той заслужава да му се отпусне прѣдвидената отъ прошетарната комисија на XV-то обикновено Народно събрание пенсия отъ 50 л. мѣсечно, и апелира къмъ васъ да му гласувате една народна пенсия също така отъ 50 л.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Ще туря на гласуване рѣшението на комисията, съ което се уважава молбата на Ефтимъ Трайчевъ Филиповичъ, да му се отпусне народна пенсия въ размѣръ на 600 г. годишно. Ония отъ г. г. народнитъ прѣдставители, които сж съгласни съ рѣшението на комисията, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Има думата докладчикътъ на прошетарната комисија г. Мано Облаковъ.

Докладчикъ М. Облаковъ: Ще докладвамъ рѣшението № 82.

Съ заявление отъ 1911 г., жителитъ на с. Драма, Къзълагашка околия, искатъ да се поиска отъ полковникъ Саллабашевъ единъ поземеленъ данѣкъ отъ 1.002 л.

Г. полковникъ Саллабашевъ, прѣзъ 1891 г., е купилъ съ крѣпостни актове шестъ ниви въ землището на с. Драма, Къзълагашка околия, обаче съдебниятъ приставъ не е могълъ да го въведе въ владѣние, защото свидетелитъ не сж могли да установятъ, къдъ сж границитъ. Тѣзи имоти г. полковникъ Саллабашевъ е купилъ отъ Шукри хантъмъ Мехмедъ, живуща въ Цариградъ, обаче не е могълъ да се въведе въ владѣние на тѣхъ, защото свидетелитъ не сж могли да посочатъ границитъ на тия имоти. Тѣ сж били завладѣни отъ съседнитъ гърци, които сж имали близо съседни имоти, и въ 1907 и 1908 г. ги продали на жителитъ отъ с. Драма, които се прѣ-

селявали отъ Новозагорската околия. Г. полковникъ Саллабашевъ, за да може да се въведе въ владѣние на тѣзи имоти прѣзъ 1902 г., деклариралъ ги е прѣдъ финансовитѣ власти, обаче, въпрѣки това, не успѣлъ. Финансовитѣ власти прѣзъ 1911 г. сж. поискали данѣка за тия имоти отъ жителитѣ на с. Драма — отъ новитѣ имѣ стопани, които сж ги купили. Затуй тѣ сж завлението си искатъ, тая сума да се вземе не отъ тѣхъ, а отъ полковникъ Саллабашева, който е билъ дѣйствителниятъ стопанинъ. Тая прѣписка е разглеждана прѣзъ 1911 г. отъ пропетарната комисија и е пращана чрѣзъ Военното министерство на г. Саллабашева, да се задължи да заплати тая сума, обаче той е отговорилъ, че не може да я заплати, понеже никога не е владѣлъ и не е стопанисвалъ тѣзи имоти, селянитѣ винаги му казвали, че нивитѣ му били избѣгали; държавата, ако иска да събере данѣка отъ тѣзи имоти, да ги продаде на публиченъ търгъ, да си задържи колкото има да взема за данѣци и останалата сума да бѣде въ полза на държавното съкровище. Прѣписката сж това изложение отъ г. Саллабашева е повърната наново въ Народното събрание, и прѣзъ 1911 г. то наново се е занимало съ този въпросъ и е рѣшило, да се прѣпрати прѣписката въ Финансовото министерство. Това послѣдното, като е взело прѣдъ видъ, че тѣзи имоти никога не сж били владѣни отъ полковникъ Саллабашева, че тѣ по-рано сж били въ рѣцѣтъ на гърцитѣ, които сж ги продали на новитѣ имѣ стопани, жителитѣ на с. Драма, произнася се да се опрости само сумата 550-20 л. недоборъ отъ слѣтитѣ 1877—1905 г. по партидата на полковникъ Саллабашева къмъ с. Драма. Пропетарната комисија възприе това мѣние на Финансовото министерство и моли Народното събрание да му опрости тая сума, въ сжщностъ само половината, защото другата половина изглежда, че е събрана отъ стопанитѣ гърци, които сж платили тоя данѣкъ тогава, когато сж издавали крѣпостни актове на новитѣ стопани.

Прѣдседателствуващъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата народния прѣдставителъ г. Величко Кознички.

В. Кознички: Това заявление, подадено отъ жителитѣ на с. Драма, е погрѣшно адресирано до Народното събрание. Тукъ, както става явно, има единъ споръ между жителитѣ на с. Драма и г. полковникъ Саллабашевъ. За какво молятъ жителитѣ на с. Драма? Да се застави полковникъ Саллабашевъ чрѣзъ Народното събрание да изплати данѣци на сума 1.002 л. и да се прѣхвърлятъ върху тѣхъ купенитѣ имоти. Такъвъ единъ петитумъ, такова едно искане, отправено до Народното събрание, не е отъ негова компетентностъ. Законътъ за събиране на прѣжитѣ данѣци ясно опрѣдѣля тия случаи. Нѣмамъ въ рѣцѣтъ си закона за прѣжитѣ данѣци, обаче принципътъ е, че този, който държи въ рѣцѣтъ си недвижимъ имотъ, ще трѣбва да плати и данѣцитѣ.

Д. Њорчевъ: Гарантира данѣка чрѣзъ имота.

В. Кознички: Държавата има легална ипотека върху имота за данѣка; тѣй щото, който държи имота, той ще плати данѣка. Слѣдователно, ако жителитѣ на с. Драма сж държали имота, тѣ ще трѣбва да заплатятъ данѣка, и държавата ще трѣбва да се обърне къмъ тѣхъ. Ако ли г. полковникъ Саллабашевъ е държалъ имота, той трѣбва да плати данѣка. Въ всѣки случай, ако жителитѣ на с. Драма сж платили данѣка за единъ имотъ, на който тѣ не се считатъ за стопани по закона, то за това тѣ могатъ да иматъ право на искъ, по отношение на полковникъ Саллабашева. Съ други думи казано, тукъ имаме единъ чисто съдебенъ споръ; изглежда, че и двѣтъ страни, и полковникътъ, и селото не могатъ

да се споразумѣятъ; жителитѣ на с. Драма се отнасятъ до Народното събрание и искатъ да се застави полковникъ Саллабашевъ да си плати данѣцитѣ и да се прѣхвърлятъ върху тѣхъ купенитѣ имоти. Може ли такава заповѣдъ да се направи? Комисията рѣшава: „Уважава се молбата на селянитѣ на с. Драма да се опростятъ останалитѣ данѣци за слѣтитѣ 1877—1905 г. на сума 550-20 л. по партидата на полковникъ И. Саллабашевъ къмъ с. Драма“, че какъ може да бѣде това нѣщо? Менѣ ми се струва, че комисията, която се е занимала съ тоя въпросъ, не се е освѣтила добръ; изглежда, че и свѣдѣнията на Финансовото министерство, тѣй както се прѣдставиха, сж малко невѣроятни. Но фактътъ си е фактъ, че нѣм тукъ се намираме прѣдъ единъ споръ, който е съдебенъ споръ и който не е отъ компетенцията на Народното събрание.

Ето защо, при наличността на изнесенитѣ отъ страна на г. докладчика, отъ името на комисията, факти, азъ ходатайствувамъ да се остави заявлението на жителитѣ на с. Драма безъ послѣдствие.

Прѣдседателствуващъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата народния прѣдставителъ г. Константинъ Василевъ.

К. Василевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ виждамъ че по това заявление има едно недоразумѣние, па ако щете, ако мога тѣй да се изразя, направена е дори една смѣшна работа. Заявлението е подадено отъ жителитѣ на с. Драма съ съдържание — молятъ да се застави полковникъ Саллабашевъ да си изплати данѣцитѣ 1.002 л. и да се прѣхвърлятъ върху тѣхъ купенитѣ имоти. Както виждате, жителитѣ на с. Драма подаватъ заявление, съ което искатъ да се застави полковникъ Саллабашевъ чрѣзъ Народното събрание да плати слѣдующитѣ му се данѣци, но пропетарната комисија рѣшава да се опростятъ останалитѣ данѣци недоборъ за слѣтитѣ 1877—1905 г. на сума 550-20 л. по партидата на полковникъ Саллабашева къмъ с. Драма. Пропетарната комисија защитава интереситѣ на полковникъ Саллабашева, който не е подалъ никакво заявление тукъ въ Народното събрание. Но, г-да, и да е подалъ полковникъ Саллабашевъ такова заявление, азъ мисля, че комисията не трѣбваше да удовлетворява подобна молба, и ето защо. Имаме законъ за събиране на прѣжитѣ данѣци. Явно е тукъ отъ това, което се раясни отъ прѣждоговорившитѣ и отъ г. докладчика, че г. Саллабашевъ е искалъ да завладѣе единъ споренъ имотъ, единъ несигуренъ имотъ по единъ своеобразенъ начинъ, по единъ начинъ, както се изрази единъ чиновникъ въ Финансовото министерство прѣди нѣколко дена, по една справка, селски.

Д. Њорчевъ: Какъ тѣй „селски начинъ“?

К. Василевъ: По единъ не твърдѣ опитенъ начинъ. (Смѣхъ) Азъ ходихъ прѣди нѣколко седмици въ Финансовото министерство да правя справка по единъ подобенъ въпросъ; касаше се до деклариране на единъ и сжщъ имотъ отъ двама хора въ с. Черногорово, които спорѣха по него и двѣтъ страни, за да завладѣятъ този имотъ, деклариратъ го. Естествено, че една отъ двѣтъ страни го декларира неправилно и слѣдъ врѣме имотътъ се оспора. Тази страна, която е подала неправилно декларация, подава заявление до Финансовото министерство и моли, понеже този имотъ е деклариранъ по двѣ партии, да ѝ се опрости данѣкътъ за тия години, докато е траяла декларацията. Финансовиятъ чиновникъ ми каза, че данѣкътъ ще се събере и отъ двѣтъ страни, защото поземелниятъ данѣкъ се разпрѣдѣля на всѣка община по окладъ, и се разхвърля на декари. Когато се разхвърля по такъвъ начинъ на декари,

получава се единъ по-малък облогъ на всеки декартъ, защото декартитъ сж деклариран неправилно — съ нѣколко повече. Слѣдователно, тукъ се оцѣтват държавната хазна; ако не се събере данъкътъ и отъ двѣтъ страни, трѣбвало би жителитъ на това село да направятъ ново разхвърляне, да събератъ този данъкъ помежду си. Ето защо, както се изрази чиновникътъ въ Финансовото министерство, този приятелъ трѣбва да плати данъкъ „акълъ-парасж“ — за наука. И менъ ми се чини въ случая, че г. полковникъ Саллабашевъ трѣбва да плати този данъкъ като „акълъ-парасж“.

Азъ съмъ на мнѣние заявлението да се остави безъ послѣдствие. Ние ще гласуваме противъ.

Прѣдседателствуещъ д-ръ С. Ивановъ: Има думата г. Иванъ Желевъ.

И. Желевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ близо до това село Драма. То бѣше турско село. Прѣди руско-турската война турцитъ се изселиха отъ туй село, напуснаха го и продадоха всичкитъ имоти на гърцитъ отъ с. Малкъ-Монастиръ, което граничи съ това село Драма. Остана само една гора отъ около 4 хиляди декара. За тая гора нѣкоя си кадѣна опълномошава полковникъ Саллабашева и Апостолаки Сариусъ; тѣ двамата взематъ тая гора. Прѣди това кадѣната продала други имоти — ниви и пр. — на гърцитъ, но казва на полковникъ Саллабашева: „Ако вземешъ нивитъ, тогава ще ти дамъ и гората“. Г. Саллабашевъ, като знае, че гърцитъ не сж снабдени съ крѣпостни актове, взема и тѣхнитъ имоти. Но той не можеше да прѣмине въ своята декларация тия имоти. Когато въ 1903 г. имаше измѣрване, въ това врѣме имаше и заповѣдъ, всеки данѣкоплатецъ да опише своитъ недвижими имоти въ декларацията си. Г. Саллабашевъ мислѣше, че като опише въ декларацията си тия имоти, ще стане собственикъ и това ще важи като неговъ крѣпостенъ актъ. Той описа тѣзи имоти и съ тази декларация искаше да си извади крѣпостни актове. Когато гърцитъ се изселиха прѣзъ врѣме на прѣвратъ, г. Саллабашевъ продаде тѣзи имоти на българитъ — туй село сега се населява съ българи — и се помъчи да даде крѣпостни актове, но гърцитъ, които ги притежаваха, не му позволиха това, понеже тѣ сж ги притежавали по-рано и тѣ издадоха крѣпостни актове. Г. Саллабашевъ остана безъ крѣпостни актове и притежава само гората. Г. г. народни прѣдставители! Ние не знаемъ дали г. Саллабашевъ има този данъкъ отъ нѣкакви имоти или отъ гората, защото ние много добръ знаемъ, че има чифликчий като Гигова отъ Сливенъ, който притежава нѣколко хиляди декара земя и гора и има да дава 10—12 хиляди лева недоборъ. Г. Саллабашевъ може да има да дава отъ своята гора.

Затова моля народното прѣдставителство да не уважи искането на комисията и да остави заявлението безъ послѣдствие.

С. Златевъ: Това ще му бѣде тъкмо „акълъ-парасж“; като се мъчи да заграбва, трѣбва да плати за безчестие.

Прѣдседателствуещъ д-ръ С. Ивановъ: Ще туря на гласуване прѣдложението на прошетарната комисия по подаденото заявление отъ жителитъ на с. Драма, да се опростятъ останалитъ данѣци недоборъ за слѣтитъ 1877/1905 г. на сума 550-20 л. по партидата на полковникъ Саллабашева къмъ с. Драма. (Ния отъ г. г. народни прѣдставители, които сж угласили съ това прѣдложение на прошетарната комисия, моля, да си вдигнатъ ржката. (Нижой не вдига) Пада. Прощението на жителитъ на с. Драма, слѣдователно, остава безъ послѣдствие.

Има думата докладчикътъ г. Йонко Веселиновъ.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ заявлението на инженера Павелъ Мончевъ, живущъ въ Стара-Загора, подадено прѣзъ 1908 г., съ което той е искалъ Народното събрание да му опрости сумата 6.039-36 л. сѣдебни разноски по едно гражданско дѣло, водено между него и държавата, а тѣй сжщо да му се платятъ врѣди и загуби, поради едно незаконно разпореджане на Финансовото министерство.

Обстоятелствата сж слѣдующитъ. Прѣзъ м. августъ 1901 г. инженеръ Мончевъ съ заявление до Министерството на финанситъ е молилъ да му се разрѣши да денатурира спиртъ отъ мѣстни фабрики, съ цѣлъ да фабрикува оцетъ въ собственото си заведение въ гр. Ломъ, като вѣтъ отъ това е посочилъ и начина за денатурирането на спирта, отъ който ще се фабрикува оцетъ.

(Прѣдседателското мѣсто засма отново подпрѣдседателътъ г. д-ръ И. Момчиловъ)

По това заявление Министерството на финанситъ е изработило подробни наставления за денатуриране на спирта въ индустриалното заведение на г. Мончева и съ прѣдписание № 15.628 отъ 12 септемврий 1901 г. то му е дало исканото разрѣшение, като е прѣдписало на видинския акцизентъ надзирателъ да изпѣлни това рѣшение. По силата на това дадено разрѣшение г. инженеръ Мончевъ на 13 октомврий 1901 г. прѣдставилъ въ министерството за вѣрена по нотариаленъ редъ декларация, съдържаща всички изброени отъ наставлението нареждания, и моли да се дадатъ нареждания да му се отпусне исканиятъ спиртъ, било отъ Видинъ, било отъ Мездра. Сжщеврѣменно, понеже едновременно съ това е порѣчалъ отъ странство нужнитъ машинири, искалъ е Министерството на финанситъ да му даде разрѣшение за безмитното внасяне въ България на тия машинни части. Това заявление на г. Мончева е било уважено. Дадено е било нужното разрѣшение на управителя на Видинската митница да се прѣнесатъ машинитъ и машиннитъ части безъ мито и най-сетитъ на видинския акцизентъ началникъ е съобщено за разрѣшението, което Министерството на финанситъ е дало на г. инженера Мончевъ за отваряно на въпросната фабрика. Обаче по-късно, именно на 17 ноемврий 1901 г. — сжщата година — г. д-ръ Червенъ-Ивановъ подава заявление до Народното събрание и иска да му се опрѣдѣли районъ за производство на спиртъ. Такава молба едновременно е била подадена и отъ просителя, г. инженеръ Мончевъ. Тѣзи двѣ молби сж били разгледани въ едно и сжщо заседание. Молбата на г. Мончева остава безъ послѣдствие, а молбата на г. д-ръ Червенъ-Иванова бива уважена, като въ рѣшението на Народното събрание се казва, че въ неговия районъ близо и Ломската околия, слѣдователно и мѣстото, кждѣто трѣбваше да работи г. инженеръ Мончевъ. Възъ основа на туй рѣшение на Народното събрание, съобщава се на ломския управителъ на митницата, както и на видинския акцизентъ надзирателъ, че даденитъ по-рано отъ Министерството на финанситъ разпореджания се анулиратъ, че не се дава на г. инженера Мончевъ да използва облагитъ, които сж дадени нему съ прѣдшествующитъ разрѣшения отъ Министерството на финанситъ. Министерството, като отмѣнява даденитъ разпореджания, казва, че съгласно рѣшението на Народното събрание, занаяпрѣдъ всички тия облаги трѣбва да ги има г. д-ръ Червенъ-Ивановъ: нему ще позволи да да направи постройка, нему ще позволи безмитно внасяне на всички машини и машинни части въ България. Г. инженеръ Мончевъ, поставенъ въ едно затруднително положение, изненаданъ отъ туй рѣшение — тѣй като той не е допускатъ, че по такъвъ единъ начинъ ще бѣде анулирано рѣшението на министерството и да бѣде материално оцетенъ до

такава степен, што въ самото начало, прѣди започване на производството на оцетъ, фабричното му заведение да бѣде закрито и това производство да се даде на г. д-ръ Червенъ-Иванова — той е протестира тия дѣйствия на министерството, молилъ е чрѣзъ ломския мирови съдия да не се закрива по никой начинъ неговото фабрично заведение. Въ своя протестъ той излага основанията си, цитира всички тия писма, които впоследствие е представилъ прѣдъ съда, и най-сетнѣ молилъ е министерството, ако не се съгласи Народното събрание съ искането му, да се даде тая концесия нему, която той е искалъ, и се е дала вече на г. д-ръ Червенъ-Иванова, поне да се застави г. д-ръ Червенъ-Ивановъ да получи този материалъ, който той има по инвентаръ, за да не бѣде оцетенъ или да не осиромашава, както казва, защото е вземалъ пари подъ лихва, за да може по този начинъ да създаде и поддържа една индустрия. Но министерството не е дало никакъвъ отговоръ на тая покана, вслѣдствие на което човѣкътъ се принудилъ да заведе процесъ за врѣди и загуби противъ държавата. За съжаление, въ края на крайщата, този процесъ, който е миналъ прѣзъ тритѣ съдебни инстанции, се е свършилъ съ неуспѣхъ за просителя. Въ първата инстанция дѣлото е било рѣшено въ негова полза, въ втората и третата инстанции, обаче, процесътъ окончателно се рѣшава въ полза на държавата. Както се вижда отъ мотивитъ на рѣшението на Върховния касационенъ съдъ, който е потвърдилъ рѣшението на Софийския апелативенъ съдъ, единствениятъ и най-важенъ мотивъ, за да се отхвърли искането на г. инженера Мончевъ, е билъ този, че при едно рѣшение на Народното събрание за дадена другиму концесия, съ районъ, въ който влиза и фабриката на Мончева, рѣшение, което има силата на законъ, министерството е трѣбвало да отмѣни нарежданията си за отпушане безакцизенъ спиртъ. Слѣдъ свършване на процеса окончателно, както се вижда отъ издаденото рѣшение, той е билъ осъденъ да плати 6.039'36 л. разноски. Понеже туй рѣшение разрѣшава изчерпателно въпроса, той се обръща съ молба къмъ Финансовото министерство и иска въ края на крайщата да му бъдатъ простени поне разносикитъ, които е направилъ по водене на този процесъ, но наедно съ това той е искалъ министерството да му плати вложения въ фабриката капиталъ, който капиталъ той е установилъ съ подробенъ инвентаръ, съдържащия на който е провѣрено чрѣзъ заключението на експерти-техници, приложено къмъ прѣписката, хора, въ които нѣмаме основание да се съмнѣваме. Но понеже въпросътъ е разрѣшенъ вече отъ съдилищата и по този въпросъ за врѣдитъ и загубитъ той не би ималъ други юридически основания да прѣдави новъ искъ противъ държавата, то министерството по отношение на тази претенция на г. просителя счита, че не може да бѣде удовлетворена отъ Народното събрание, и дава мнѣние тя да бѣде оставена безъ послѣдствие. Колкото се касае, обаче, до другото искане, относително опрощаването на съдебнитъ разноски по дѣлото, както съ писмо № 5.343 отъ 10 мартъ 1912 г., тъй също и съ писмо № 2.915 отъ 22 априлий 1913 г., Министерството на финанситъ намира, че е крайно справедливо това искане на просителя да бѣде удовлетворено отъ Народното събрание.

Има единъ фактъ, г. г. народни прѣдставители, който трѣбва да се изтъкне, за да се види добросъвестността на този просителъ, отъ една страна, и отъ друга страна, да се докаже порочността на рѣшението на Народното събрание, съ което се е дала концесията на 17 ноемврий 1901 г. на г. д-ръ Червенъ-Иванова. Народното събрание се е нуждало отъ свѣдѣния по отношение на туй обстоятелство, да-ли наистина слѣдъ разрѣшението отъ Министер-

ството на финанситъ туй лице да построи здание, е построило зданието или не е, и второ, да-ли, наистина, туй лице е поржчало машини отъ странство или не. По този въпросъ е билъ запитанъ ломскиятъ околийски началникъ, който на слѣдующия денъ отговаря: „Подобно здание нѣма“, но констатира се, за жалостъ, че здание има. Отъ допълнителнитъ свѣдѣния, които сж прѣдставени, се вижда, че свѣдѣнията на ломския околийски началникъ, дадени въ сѣщия денъ, на 17 ноемврий 1901 г., когато е трѣбвало съ сѣщностъ да се рѣши този въпросъ въ Народното събрание, сж свѣдѣния неистински. Човѣкътъ си билъ построялъ зданието, човѣкътъ си билъ доставилъ машинитъ, били прокарани прѣзъ митницата, оставало да ги освободи и прѣкара въ самата постройка и да ги постави на разположение за нуждитъ на работата. Но понеже рѣшението на Народното събрание е взето и приведено въ изпълнение, този човѣкъ не е ималъ възможностъ да се оплаче другиму, затова се обръналъ къмъ насъ съ молба да бѣде удовлетворено искането му. Ако тия данни бѣха прѣдставени наврѣме, рѣшението на Народното събрание, може съ голѣма вѣроятностъ да се твърди, нѣмаше да бѣде такова, каквото бѣше взето на 17 септемврий 1901 г., сир. че по никой начинъ нѣмаше да се откаже правото на инженера Мончевъ да му се даде като районъ Ломската околия да произвежда оцетъ отъ спиртъ, тъй както той е получилъ отначало това съ рѣшение отъ Министерството на финанситъ.

Всички тѣзи данни, които сж подкрѣпени съ документи, процитирани въ заявлението, и проучени отъ двама юрисконсулти при Финансовото министерство, всестранно разглеждано и отъ самото Министерство на финанситъ, което дава мнѣние въ смисълъ да се уважи тази справедлива молба на просителя инженеръ Мончевъ, казвамъ, всички тия данни бѣха тѣтателно прѣгледани отъ прощитарната комисия и комисията взе рѣшение въ такъвъ смисълъ, въ какъвто смисълъ е и ходатайството на Финансовото министерство, а именно: за да се облегчи положението на г. инженера Мончевъ, който е прѣтърпѣлъ огромни загуби отъ това прѣдприятие и което не е могълъ да реализира, по вина на централното управление тогава, което е довело до заблуждение Народното събрание да вземе едно рѣшение, очевидно, за да се фаворизира неговиятъ съперникъ г. д-ръ Червенъ-Ивановъ, по тѣзи съображения комисията прѣдлага да се уважи молбата на просителя, като му се опростятъ съдебнитъ разноски 6.039'36 л., които сж послѣдвали по водене на казаното гражданско дѣло, а колкото се касае до искането на сѣщия да се изплати вложениятъ въ фабриката капиталъ, като неоснователно, да бѣде оставено безъ послѣдствие. Това е сѣщността на рѣшението. Комисията, прочее, уважи искането на просителя въ смисълъ, да се опростятъ разносикитъ по воденето между него и държавата гражданско дѣло, въ размѣръ на 6.039'36 л., а искането за откупуване и изплащане на инвентара на фабриката, остави безъ послѣдствие.

Прѣдседателствующъ д-ръ И. Момчиловъ: Който е съгласенъ съ изказаното мнѣние отъ прощитарната комисия да се опростятъ на инженера Мончевъ направенитъ разноски отъ 6.039'36 л. по водене на гражданското дѣло между него и държавата, моля, да си вдигне рѣката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Стефанъ Мариновъ отъ Шуменъ водилъ процесъ съ държавата, именно дѣло № 20 отъ 1904 г. по описа на Шуменския окръженъ съдъ. Искалъ добавъчна заплата за свѣрхсрочена военна служба като фелдфебель отъ 19 Шуменски полкъ за врѣмето отъ 1 януарий 1895 до 19 сеп-

темврий 1896 г. Този искъ е билъ окончателно отхвърленъ. По това рѣшение той е осъденъ да плати разноси на държавата въ размѣръ на 46-50 л. Финансовитѣ власти сж правили опитъ да събератъ тая сума, поканили сж го да я изплати, обаче, уволненъ отъ служба, той не е ималъ никакви срѣдства, а отъ своя собственоръченъ трудъ е изкарвалъ срѣдства за прѣхрана на сѣмейството си, което се състои отъ него самия, роденъ въ 1861 г., съпруга, родена въ 1868 г., синъ Маринъ, роденъ въ 1894 г., и синъ Димитъръ, роденъ въ 1896 г. — послѣдниятъ ученикъ. Никакви срѣдства и никакво материално положение нѣма. Удостоверява се отъ общината, че той не притежава никакви имоти и е послѣденъ бѣденъ човѣкъ.

Това заявление е пращано въ Министерството на финанситѣ, което още на 19 декемврий 1907 г. е дало мнѣние: прѣдъ видъ на съдържанието се въ прѣписката свѣдѣния и ония, които има Министерството на финанситѣ, трѣбва да се опрости на просителя сумата 46-50 л., която дължи на държавата по изпълнителенъ листъ № 9.277 отъ 1904 г. за сѣдебни разноси. Това мнѣние въпреки прошетарната комисиия и рѣши да уважи искането на просителя, като му се опрости дължимата отъ него сума 46-50 л.

(Прѣдседателското мѣсто заема пакъ подпрѣдседателъ г. д-ръ Сава Иванчовъ)

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Които г. г. народни прѣдставители сж съгласни съ мнѣнието на прошетарната комисиия, да се опрости на Стефана Мариновъ сумата 46-50 л., дължима на държавата за сѣдебни разноси, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Спасъ Стоименовъ отъ Пазарджикъ, бившъ филоксеренъ стражаръ при Пазарджикската районна инспекция, билъ осъденъ да плати стойността на една пушка, която му била прѣдadena, като органъ на публичната властъ, и която билъ изгубилъ, когато билъ по служебна работа въ с. Аликоново, Пещерска околия. Сумата е събрана. Впослѣдствие, обаче, се оказа, че тази пушка била открадната. Нѣщо повече: отъ едно писмо № 9.075 отъ 28 септемврий 1909 г. се вижда, че тя е прѣдставена и като веществено доказателство по углавно дѣло № 1.650/1908 г. Загубена, открадната, а най-подиръ се констатира, намѣрена и прѣдставена като веществено доказателство по извѣстно углавно дѣло. Обаче стойността на пушката 60 л. е събрана отъ този стражаръ. Вслѣдствие на това, той е отправилъ искане къмъ Народното събрание да рѣши да му се повърне сумата 60 л., като неправилно събрана.

Прѣдъ видъ на тия данни, Министерството на финанситѣ още на 4 декемврий 1908 г. е дало мнѣние, сумата да бѣде повърната. Това мнѣние комисиията въпреки и рѣши да се повърне събраната отъ държавата сума 60 л., стойността на една пушка.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Които г. г. народни прѣдставители сж съгласни съ мнѣнието на прошетарната комисиия, да се уважи искането на просителя Спасъ Стоименовъ, комуто да се повърне отъ държавата събраната отъ него сума 60 л., стойността на една пушка, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Христо Н. Каламовъ отъ с. Аджаръ, Карловска околия, моли да му се опрости сумата 394 л., която дължи на Софийската болница за лѣкуване. Отъ приложеното удостоверение, издадено отъ Аджарското общинско управление на 7 януарий 1913 г., № 18, се вижда, че просителътъ има деветъ дѣца, съ едно материално положение, възлизаше на около 778 л. Лѣкувалъ се е

въ болницата прѣзъ 1911 г., вслѣдствие на което останалъ да дължи тамъ срѣщу таксата за лѣкуване 394 л. Понеже отъ свидѣтелството се вижда, че просителътъ е съ тежко сѣмейно положение, отъ друга страна, материалното му положение е много слабо, и отъ трета страна се вижда, че той е болѣдувалъ въ болницата и болницата е била длѣжна своеврѣменно да иска отъ него свидѣтелство, за да може да се ползува отъ безплатно лѣкуване, нѣщо, което не е направено тогава; понеже това нѣщо не е станало тогава и просителътъ моли да стане сега, комисиията, при тѣзи данни, намѣри молбата му за уважителна и рѣши: сумата 394 л., която дължи на Софийската болница за лѣкуване прѣзъ 1911 г., да му се опрости.

Н. Комановъ: Моля едно обяснение, г. докладчикъ. Единъ законъ урежда тази работа.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Г. Комановъ! Ако искате да говорите, да Ви дамъ думата.

Н. Комановъ: Дайте ми думата.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Найденовъ Комановъ.

Н. Комановъ: Г. г. народни прѣдставители! Вие знаете начина, по който е допуснато безплатно лѣчение на бѣдни хора въ нашата страна — трѣбва да прѣдставятъ едно свидѣтелство, и болницата сама, безъ да пита Народното събрание или който и да е другъ по-висшъ институтъ, ще му разрѣши безплатно лѣкуване. Азъ не знамъ защо този човѣкъ не се е отнесълъ тамъ и защо болницата, ако се е отнесълъ, не му е разрѣшила. Нѣма защо Народното събрание само да нарушава своитѣ закони и да гласува така опрошението на суми. Както разбирамъ азъ, отъ изнесеното отъ г. докладчика, просителътъ не е могълъ да се възползува отъ тази отстъпка на закона.

Нѣной отъ дѣсницата: Пропусналъ е да прѣдстави свидѣтелство.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Управленията на държавнитѣ болници изискватъ особени формуляри свидѣтелства за постѣпването въ тѣхъ на всѣко лице, което иска да се лѣкува по бѣдностъ. Вѣроятно, лицето не е могло да прѣдстави въ туй врѣме такова свидѣтелство, тъй като е било тежко болно. Управлението на болницата му е направило отстъпка, като му е разрѣшило да се лѣкува, третира го е като бѣденъ, като оставило въ послѣдствие да се оформи неговото положение. Понеже това не може да стане по другъ начинъ, освѣнъ по този, по който е постѣпило въпросното лице, затуй се обръща къмъ Народното събрание и иска опрошаването на този дългъ. Мисля, че като се констатира, какво е сѣмейното и материално положение на човѣка, нѣма защо да му се взематъ тѣзи пари.

Д. Драгиевъ: Болницитѣ могатъ да го излѣкуватъ, а пъкъ ние, ако му съберемъ паритѣ, можемъ да го уморимъ.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Които г. г. народни прѣдставители приематъ мнѣнието на комисиията, да се опрости сумата 394 л., дължима отъ Христа Н. Каламовъ на Софийската държавна болница за лѣкуване, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Молба отъ селяни и селянки на с. Гурково, Новозагорска околия. Въ заглавието на тази молба не сж записани имената на просителитѣ, защото сж много и защото сж за-

писани въ отделни списъци. Първият списъкъ има 145, а вториятъ — 49 имена. Тѣ молятъ да бъдатъ опростени отъ глоба и да бъдатъ освободени отъ плащане на обезщетението, на което сж осъдени отъ лѣсничей въ Нова-Загора по нарушение закона за горитѣ. Това нарушение е станало при слѣдующето обстоятелство. Въ време на мобилизацията, казватъ, ние бѣхме дали нужнитѣ заявления до лѣсничей да ни се разрѣши да сѣчемъ отъ гората; разрѣшенията не можахъ да пристигнатъ навреме; напихъ мѣже, бащи отидоха подъ знамената; нѣмаше възможностъ навреме да се снабдимъ съ позволителни; зимата бѣше свирѣпа, ние трѣбваше да отидемъ или сами, или съ съдѣйствието на други хора да отсѣчемъ дърва отъ общинскитѣ или държавни гори, за да отоплимъ себе си и дѣцата си. Ето при тѣзи обстоятелства, при които бѣхме поставени — мжжетѣ ни нѣма, бацитѣ ни нѣма — е станало нарушението на закона за горитѣ. Разрѣшения сж искали нѣколко пъти отъ лѣсничей, лѣсничейтъ казва, че не може да ги даде, понеже нѣкои формалности на закона за горитѣ не сж били спазени, а спазването на тѣзи формалности на закона за горитѣ трѣбвало да изпълнятъ тѣхнитѣ бащи или тѣхнитѣ съпружи, които не сж могли да направятъ туй, понеже сж отишли подъ знамената. Ето защо тѣзи хора на брой 145 и 49 сж глобени съ постановление отъ надлежния лѣсничей съ една глоба отъ 5.543 л. Понеже тѣзи селяни и селянки сж подали жалба до Министерството на държавнитѣ имоти, това послѣдното е делегирало специална комисия да провѣри, доколко сж основателни и оправдателни оплакванията на въпроснитѣ селяни и селянки отъ с. Гурково. Тази комисия на 23 априлий 1914 г. отива въ с. Гурково и слѣдъ като разпитва бившия кметъ, както и сѣвѣтниците и секретарь-бирника, които въ това време сж били тамъ, дохожда до заключение, че женитѣ и дѣцата на жителитѣ отъ с. Гурково, прѣзъ лютата зима, която сж прѣкарвали безъ своитѣ мжже, не сж могли да постѣпятъ друго-яче, освѣнъ по тоя начинъ, прѣдъ видъ категоричния отказъ на лѣсничей да имъ даде нужното разрѣшение. Тихани отъ неумолимата нужда на живота въ момента, когато тѣхнитѣ мжже и синове сж били гърди срѣщу гърди съ неприятеля, не сж могли да мислятъ, че съ набавянето нужния имъ за стоплюване на своитѣ дѣца горивенъ дървенъ материалъ вършатъ нѣкакви закононарушения, за които трѣбва да отговарятъ фискално. И дѣйствително при такива условия тѣ сж били заставени да извършатъ въпросното закононарушение. Това е заключението на комисията, която изказва мнѣние, че по съображение на справедливостъ тази сума отъ 5.543 л. трѣбва да бѣде опростена.

М. Такевъ: Поотдѣлно, колко е глобата и колко е стойността?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Всичко 5.543 л. То се разбира, половината е глоба и половината е стойностъ на гората.

М. Такевъ: Въ полза на частни лица ли е?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Въ полза на държавата.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. Михаилъ Такевъ.

М. Такевъ: Г. г. народни прѣдставители! Отъ дълги години сжботашиятъ день на парламента си е спечелилъ наименованието „день на задушница“. Въ този день отъ 20 години насамъ, откогато азъ имамъ честта да бѣда членъ на парламента, министърътъ на финанситѣ трепери тамъ, да-ли не ще

го изненада парламентътъ съ нѣкой кредитъ отъ нѣкой и другъ милионъ — кими данѣци да опрости, кими пенсии да гласува, и на другия день, като му съобщатъ, че тази вечеръ парламентътъ опрѣдѣли 500 хиляди лева за пенсии и 100 хиляди лева да се опростятъ данѣци, той се чуди какъ да склочи двата края на бюджета. И затуй въ едно отъ миналитѣ Народни събрания има слѣдующето рѣшение: **ни-** какви пенсии Народното събрание не ще гласува, освѣнъ на заслужили държавни мжже съ специаленъ законъ, но не съ прошения отъ нѣкой си Иванъ и Драганъ, който си е прѣдставилъ своитѣ заслуги кѣмъ отечеството тукъ на камарата. Тя безъ да има възможностъ да провѣри, както това може да направи Министерството на финанситѣ, е отпускала и днесъ такива пенсии въ бюджета възлизатъ на 1.200.000 л. И затуй тогазъ се взе едно рѣшение въ камарата: — съжалявамъ, че не мога да го намѣря, за да го прѣдставя тукъ, да видите, че се взе такава една мѣрка — . . .

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Ако е задължителна за сегашното Събрание.

М. Такевъ: . . . такива случайни заявления да се прѣпращатъ въ надлежното Министерство на финанситѣ и тамъ си има вече установенъ редъ, по кой начинъ се даватъ пенсии.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Г. Такевъ, позволете да съобщя, че това заявление е ходило въ министерство и министерството е дало мнѣние.

М. Такевъ: Чухъ, г. докладчикъ; азъ ще дойда и до него. — И тогава законътъ за инвалиднитѣ пенсии и закона за пенсии на заслужили хора — поборници, опълченци и пр. — се прѣработи, направихме му нѣколко допълнения, за да може да англобира въ себе си всички възможни случаи за удовлетворение на такива хора. И колчимъ се подаваха такива заявления въ камарата — направете справка въ XIII-то, особено въ XIV-то Народно събрание — казахме имъ, че пенсии по този начинъ не се даватъ. Ето ви тамъ министъръ на финанситѣ, има фтѣление за пенситѣ, разправете се съ него, и ако имате право по закона, ще получите пенсия.

С. Златевъ: Ама това не е за пенсия.

М. Такевъ: Позволете. — Изключение, казахъ, се прави само за държавнитѣ мжже и то съ специаленъ законъ на министерството. Ако министерството се ангажира да го прокара, ще го прокара и тогава ще се посочатъ всичкитѣ мотиви, изучени отъ правителството, трѣбва ли да се даде пенсия или не. По този начинъ се турна край на постояннитѣ ходатайства въ парламента за даване на помощи, за даване на пенсии. Има хора заслужили, които иматъ право да получатъ пенсии, но затуй е опрѣдѣленъ единъ редъ единъ пътъ завсѣкога. Като-че-ли ние направихме едно отстъпление отъ този редъ. Гледамъ въ това Народно събрание, доста щедро се раздаватъ тѣзи работи. Но неприятно е да приказващъ на тази тема, на която азъ приказвамъ сега, защото много души ще ми се разсърдятъ, че ще погрѣча да се даде томува или ономува пенсия или помощъ, но нашъ дългъ е, като народни прѣдставители, да не забравяме, че прѣдъ частнитѣ интереси стоятъ държавнитѣ.

Й. Йоновъ: На-ли прошение за гора разглеждаме.

М. Такевъ: Сега дождамъ и на това заявление. Прѣзъ време на мобилизацията въ с. Гурково, Ново-загорска околия, женитѣ и дѣцата останали безъ

срѣдство за огрѣвъ, нахлули въ гората, и насѣкли, каквото имъ потребвало. Споредъ закона, съставили имъ актове, дали ги, или по, на сѣдѣ, осѣдили ги, обезщетението и двойната глоба възлиза на 5.000 л., и днесъ молятъ да имъ ги опростимъ. Този случай не е само въ с. Гурково. И ако взехъ думата, то е да обобща всички случаи въ България. Завчера бѣхъ въ с. Казичене; и тамъ ми казаха, че вслѣдствие на тежката зима и на липсата на мѣжеть въ селото прѣзъ врѣме на войната, хората нѣмалѣ дърва, . . .

Министъръ Ж. Бакаловъ: Даже вслѣдствие липсата на лѣсничей.

М. Такевъ: Да, и вслѣдствие липсата на лѣсничей. — . . . отишли и направили нарушение. Това не е само тукъ, има го въ много мѣста въ страната. Ето ви единъ случай, дѣто населението се намира прѣдъ фогсе-маеуре — искало е да живѣе и не е могло друго-яче да постѣпи, освѣнъ да влѣзе въ гората, въпрѣки всѣкакво запрѣщение на лѣсничей, и да отсѣче единъ товаръ дърва, да се огрѣе. То е много понятно, то е близко до ума. Ако има случай, дѣто сѣдилищата признаватъ крайно смекчающи вината обстоятелства, то е този. Когато една жена въ Франция откраднала единъ хлѣбъ, за да нахрани своитѣ четири гладни дѣца, сѣдѣтъ призналъ, че го е направила при необходима нужда, че тя е била при самозащита и сѣдебнитѣ заседатели произнесли оправдателенъ вердиктъ. Такъвъ единъ случай е и този, когато хората сѣ се намирали въ крайна необходимостъ. Но ако ви цитирамъ тѣзи примѣри, то е за да помоля комисията съ такива отдѣлни заявления, каквито ще има много въ нашата камара, днесъ и занаярѣдъ, така отдѣлно да не се сезираме, а, напротивъ, това прошение да се прѣпрати на министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти — много такива заявления има въ неговата папка, доколкото се простиратъ моитѣ свѣдѣния — да проучи въпросътъ добръ и да внесе единъ законопроектъ съ два члена. Стойността на материяла, която се заплаща, било на държавата, било на частни стопани на горитѣ — че има и такива случаи — камарата не може да опрощава. Ако влѣза въ вашата гора и отсѣка вашитѣ дървета, то вие, парламентъ, не сте въ състояние да ми опростите стойността, която дължа на Х, че съмъ му отсѣкалъ дърветата отъ гората.

Министъръ Ж. Бакаловъ: Такива случаи нѣма.

М. Такевъ: Ще дойде и до такива случаи. Заради туй, казвамъ, всички тѣзи прошения да ги събератъ на едно мѣсто и г. министърътъ на земледѣлието и държавнитѣ имоти да ги обобщи и тамъ, дѣто има държавни имоти, които сѣ били по този начинъ ошечени, камарата е властна, да опрости на хората стойността на тѣзи гори. Колкото се касае до глобата, азъ чакахъ почтениятъ докладчикъ, който е добъръ юристъ, да ни каже, че камарата глоба не опрощава, глобата е углавно наказание, него държавниятъ глава помилва, не остава, освѣнъ министърътъ на земледѣлието и държавнитѣ имоти, въ споразумѣние съ министра на правосъдието, да сезира държавния глава, който да помилва, да опрости глобата, защото то е наказание. И въ парламента тази практика се установи вече и азъ мисля, че и г. министърътъ на правосъдието ще си спомни, че въ 1912 г. ние заедно поддържахме този принципъ, че глобитѣ трѣбва да бѣдатъ опростявани отъ държавния глава, а не отъ камарата.

И. Вълчевъ: То е извѣстно.

М. Такевъ: Именно, то е извѣстно и затуй чакахъ г. докладчикътъ, като добъръ юристъ, да каже: ние

не можемъ да опрощаваме глобата — то е работа на държавния глава — а стойността на материяла, ако принадлежи на държавата, можемъ, ако ли же принадлежи на частни хора, не можемъ сторѣ това, ние не можемъ да ошечяваме хорскитѣ интереси, парламентътъ не може да се бърка въ хорскитѣ частни интереси.

А. Христовъ: Ако е общинска?

М. Такевъ: Нѣщо повече — тѣкмо това щѣхъ да кажа — ако даже гората е общинска, пакъ парламентътъ не може да опрости, защото приходитѣ отъ тази гора сѣ сѣ достояние на общината, тѣ влизатъ въ общинския бюджетъ и то е вече работа на общината. Въ всѣки случай, повдигатъ се три принципи въпроса; не можемъ така случайно да се произнесемъ по една такава материя, която съдържа въ себе си толкова интересни въпроси и отъ юридическо и отъ практическо гледище.

Прочее, заключавамъ, моля г. докладчика да се съгласи и почитаемото правителство да възприеме, това прошение да се изпрати на г. министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, да събере всички такива прошения, каквито има — а азъ имамъ свѣдѣния, че има такива — да ги конденсира въ единъ законопроектъ, да ни сезира съ него, а колкото се касае до глобитѣ, които трѣбва да се раздѣлятъ отъ стойността, да ги прѣдложи на държавния глава да ги помилва. По този начинъ ще дадемъ наистина правда и справедливостъ, но само въ рамкитѣ на законитѣ на тая страна.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Х. Поповъ: Г. г. народни прѣдставители! Много ми е приятно, че г. Такевъ освѣтли въпроса и отъ тази страна и вече е врѣме по това да си съставимъ една окончателна практика въ парламента. Когато дойде работата за глоби, дѣйствиелно Народното събрание нѣма работа съ тѣхъ; по съгласие съ министра на правосъдието, всѣки министъръ може да ги изпраща въ Министерството на правосъдието съ мнѣние, че трѣбва да се опростятъ и сетнѣ съ указъ се опрощаватъ. И това е съгласно чл. 105 отъ конституцията, въ който се излагатъ атрибутитѣ на Народното събрание, а този атрибутъ го нѣма тамъ. Изпълнителната властъ я има Народното събрание, само ако изрично е казано въ конституцията, инакъ имаме си законодателна властъ. Ето защо, казвамъ, приятно ми е да ви приемамъ този принципъ — по-рано съмъ го поддържалъ като опозиция, лѣва страна, и сега го поддържамъ — и ще моля да се съобразите съ това искане. Що се отнася до опрощаване разноснитѣ по извѣстно дѣло, тамъ нашиятъ парламентъ още не си е установилъ никаква практика. Напр., Вие, г. Такевъ, въ демократическо врѣме, имате опрощаване на разноснитѣ на Вѣлка Нейчевъ отъ 1.000 л. и всички други разноси по едно дѣло.

М. Такевъ: Това е стойностъ на държавата. Азъ казвамъ, че тя може да я опрощава.

Министъръ Х. Поповъ: Съгласенъ ли е г. Такевъ?

М. Такевъ: Да, съгласенъ съмъ.

Министъръ Х. Поповъ: Азъ разбрахъ, че сте противъ. По този въпросъ пакъ имаме практика. Нѣма какво повече да прибавя.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ И. Веселиновъ: По въпроса за глобата Събранието не бѣше взело никакво рѣшение, толкозъ повече, че въ комисията се изтъкнаха двѣ мнѣния, еднакво силни, естествено е, че трѣбваше да се внесе единъ такъвъ случай въ Народното събрание, да се даде едно тълкувание на въпроса, за да може по този начинъ и прошетарната комисия да усвои една практика. Нѣкои считатъ, че въ дадения случай чл. 14 отъ конституцията е неприложимъ, защото той третира физическото наказание, а не и материалното.

Д-ръ В. Молловъ: Чл. 13 отъ наказателния законъ изброява наказанията.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Глобата, споредъ бюджета, е една берия, която съставя за държавата единъ важенъ ресурсъ.

Министъръ Х. Поповъ: Глобата по наказателния законъ е наказание и по теория е наказание.

Докладчикъ И. Веселиновъ: Понеже туй тълкувание на чл. 14 се поддържаше доста силно отъ нѣкои членове на комисията, то комисията взема рѣшение въ тази смисълъ; но понеже въ днешното заседание се дава това разбиране на чл. 14 отъ конституцията, въ смисълъ, че то се отнася и по отношение на глобата, като наказание, то азъ съмъ съгласенъ съ изказанитѣ сжждения по въпроса отъ страна на г. Такева и приемамъ, щото разглеждането на този въпросъ да се оттегли, като въпросътъ за глобата се изпрати въ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти и да се поиска помилване по чл. 14 отъ конституцията, а колкото се касае за обезщетението, затъ, ние не сме мислили и азъ подразбирахъ, че Народното събрание трѣбва да разрѣши въпроса и за обезщетението. Тѣй като горитѣ сж частни, общински, Народното събрание не може да разрѣши този въпросъ. Азъ възприемамъ мнѣнието на г. Такева.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Ивановъ: Има думата г. Константинъ Панайодовъ.

Н. Панайодовъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ бѣхъ готовъ да поддържамъ рѣшението на прошетарната комисия, тѣй както го каза въ началото г. докладчикътъ, и да се изкажа противъ мнѣнието на г. Такева, поддържано и отъ г. министра на правосъдието, като помоля, обаче, г. г. земледѣлцитѣ да не смѣтатъ, че тукъ има нѣкакво разногласие въ либералната концентрация, както, напр., направиха това по-рано. Азъ ще изкажа своето мнѣние въ какво се заключава то.

Въпросътъ е тукъ да се опростятъ едни глоби, едни обезщетения, наложени отъ лѣсничея. Доколкото азъ разбрахъ отъ доклада, дѣлото не е ходило въ сждилището, вѣроятно, не сж имали възможностъ да обжалватъ това рѣшение, и понеже тия постановления сж били много, тѣ щѣха да харчатъ много пари; така щото вѣроятно не сж ходили въ сждилището.

В. Молловъ: Постановленията на лѣсничея сж влѣзли въ законна сила.

Н. Панайодовъ: То е вѣрно, постановленията на лѣсничея сж влѣзли въ законна сила. Значи, имаме едно постановление на лѣсничея, което налага плащане на обезщетение, което налага и глоба. И дума не ще, че, по принципъ, като се говори, правото на помилване е на държавния глава, а правото на амнистия е на Народното събрание. Така сжщо не може да се спори, че глобата е едно наказание и че по-правилно би било глобата да отива, по реда за помилванията, въ Министерството на правосъдието

и съ указъ да се помилватъ отъ царя. Но тукъ слушаютъ е изключителенъ. И азъ мисля, че не само въ този изключителенъ случай, ами и въ всички подобни случаи, каквито има, както каза г. Такевъ, въ други села — сигурно ги има, не може да бжде иначе — ние да дадемъ едно тълкувание на закона въ слѣдующия смисълъ: да-ли нарушенията на закона за горитѣ, станали слѣдъ мобилизацията, когато мжжкото население бѣше заминало за бойното поле, когато сѣмействата не сж имали възможностъ да се снабдятъ своеврѣменно съ позволителни отъ лѣсничействата и сж били принудени прѣдъ страха отъ студа да отидатъ, било жени, било дѣца, било старци, безъ разрѣшение отъ лѣсничейството, да си насѣкатъ дѣрва за огрѣвъ — да-ли именно тия дѣйствиа съставляватъ прѣстѣпление или не. И ако ние изтълкуваме, че тѣ не съставляватъ прѣстѣпление, ние тогава ще приемемъ, че намѣрили сж се едни лѣсничей неразбрани, които не сж вникнали въ положението на населението, да разбератъ, че туй население, отъ което способнитѣ за носене оружия сж изпратени на бойното поле, не е имало възможностъ да изпълни всичкитѣ формалности на закона, че то е дѣйствувало подъ влиянието на крайна необходимостъ, както се говори въ теорията на правото, и подъ влиянието на тая крайна необходимостъ извършва едно закононарушение, което, обаче, ако бѣше дошло до разглеждане прѣдъ сждилищата, тия хора щѣха да бждатъ оправдани именно заради това, защото щѣха да ги признаятъ за неотговорни, за невиновни, понеже сж дѣйствували подъ влиянието на крайна необходимостъ. Ако ние, г. г. народни прѣдставители, възприемемъ този възгледъ, че извършенитѣ нарушения по закона за горитѣ, слѣдъ демобилизацията могатъ да се подведатъ къмъ дѣяние, извършени подъ влиянието на крайна необходимостъ, тогава ние ще признаемъ, че тукъ нѣма прѣстѣпления, че лѣсничеятъ не трѣбваше да съставя актове, не трѣбваше и да издава постановления и тогава вече ние нѣма да отидемъ собствено да опрощаваме едни глоби, наложени на законно основание, а ще признаемъ, че глобитѣ сж били наложени незаконно, защото не е взета въ внимание отъ лѣсничея крайната необходимостъ, поради която той трѣбваше да ги оправдае; и лѣсничеятъ е длъженъ да вземе въ внимание онѣзи обстоятелства, които оневиняватъ едно лице, което е извършило едно нарушение на закона за горитѣ. Така щото ние въ този случай нѣма да влѣземъ въ стѣлжковение съ принципа, че опрощаването на наказанията трѣбва да става отъ държавния глава по докладъ на министра на правосъдието — ние тамъ противорѣчие нѣма да имаме — и отъ друга страна пъкъ ще бждемъ справедливи и ще отървемъ отъ главоболие всички тѣзи лица, които, както каза г. Такевъ, не сж отъ едно и отъ двѣ села, да отиватъ да даватъ прошения до Министерството на правосъдието, Министерството на правосъдието да иска мнѣнието на Министерството на финанситѣ и т. н., всевъзможни такива мжчнотии да създаваме, когато ние можемъ по едно прошение отъ тѣхъ, дошло въ Народното събрание, когато имаме тия данни, които чухме отъ г. докладчика, да вземемъ да рѣшимъ въпроса, че тукъ наказуемо нарушение на закона за горитѣ е нѣмало и, слѣдователно, тия глоби и обезщетения да не се събиратъ. Нѣма съмнѣние, ако има частни гори, въпросътъ е другъ, но, както се каза, тукъ сж повечето случаи за държавни гори...

В. Молловъ: И общински.

Н. Панайодовъ: ... и общински гори — то е сж едно: и по общинскитѣ гори Народното събрание може да взема рѣшение, абсолютно никакво прѣпятствие нѣма.

И нѣма защо тукъ да се смущаваме отъ това, че нѣкой пакъ съботата била наречена за Народното събрание „задушница“. Най-послѣ нека Народното събрание има и задушница. Какво има отъ туй, ако ние за едни нещастни хора, които виждаме, че при стечението на едни такива обстоятелства сж извършили едни нарушения, по които ако бѣхме ние поставени като съдии да ги съдимъ, щѣхме да кажемъ, че сж дѣйствували подъ влиянието на крайна необходимостъ и не сж виновни и да имъ опростимъ глобата и обезщетението? Това нѣщо ще бѣде чудно.

Г. Такевъ спомни нѣкакъвъ случай, станалъ въ Франция, за ненаказването на една жена, която откраднала единъ хлѣбъ, за да нахрани дѣцата си. Азъ пакъ ще ви спомня случай не отъ Франция, а отъ България, и то случай, който азъ съмъ ималъ въ своята практика. Вѣрвамъ, че и досега въ Старозагорски окръженъ съдъ ще сж камѣри едно дѣло за кражба на държавни имоти, а именно на телеграфни стѣлбове по посето Нова-Загора—Стара-Загора. Случаятъ бѣше такъвъ. Констатира се явно тая кражба, извършена отъ едно лице отъ Нова-Загора, и лицето празна, че е извършило кражбата; но установи се отъ слѣдствието, че то е извършило тази кражба, за да запази печката си въ къщи въ това врѣме, когато неговата жена била родила и той, като бѣденъ човѣкъ, нѣмалъ нито трѣска въ къщи и рискувалъ едно отъ двѣтъ: да остави или дѣтето и родилката да умратъ отъ студъ, или да отиде да извърши кражба на едни държавни стѣлбове отъ посето, за което наказанието е много тежко. Това се установи съ положителностъ. Азъ тогава, като прокуроръ, внесохъ дѣлото съ заключение за прѣкрашение, като признахъ, че крадецътъ е дѣйствувалъ подъ влиянието на крайна необходимостъ, за да отстрани по-големъ бѣдетвие, което го е угрозявало: да умрѣ или дѣтето или родилката. И тогава — спомнямъ си — между съдинтъ стана въпросъ, да-ли прокурорътъ може да внесе отъ само себе си въпросъ съ заключение за прѣкрашение, ако се констатира, че единъ отъ обвиняемитѣ е дѣйствувалъ подъ влиянието на крайна необходимостъ или не, или това трѣбва да стане отъ съда, и се съгласиха съ мене, че трѣбва да стане отъ прокурора. Сжщо и сега съмъ на мнѣние, че лѣсничейтъ не само бѣше длъженъ да вникне въ положението на тия хора и да имъ състави актове и да не издава постановления, но, ако е направилъ това, ние, като Народно събрание, сме властни да дадемъ тълкувание на закона за горитѣ и да признаемъ, че и по закона за горитѣ, ако едно закононарушение е извършено подъ влияние на крайна необходимостъ, то не е закононарушение, то не подлежи на наказание, слѣдователно, съвършено неправилно лѣсничейтъ е съставилъ актове и е издалъ постановления.

Ръководимъ отъ тѣзи съображения, азъ се рѣшавамъ, г. г. народни прѣдставители, да поддържамъ мнѣнието на комисията и ходатайствувамъ то да бѣде възприето и тия глоби да бѣдатъ опростени.

В. Молловъ: То е оттеглено вече.

Докладчикъ Й. Велесиновъ: Ние се съгласихме.

К. Панайодовъ: Съжалявамъ, че сте го оттеглили.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Г. Панайодовъ! Ние мислимъ, че инцидентно не може да се дава тълкувание на закона, тъй както искате Вие, понеже такова тълкувание е общо и може да бѣде опасно.

К. Панайодовъ: Защо?

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Най-сетнѣ, г. министърътъ на правосъдието може да се сезира съ този въпросъ и той може да се разрѣши.

Прѣдседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Х. Поповъ: Трѣбва да се отговори на уважението г. Панайодовъ, че той принципиално не е правъ, защото, когато лѣсничейтъ или другъ нѣкой органъ, който не впада между органитѣ на правосъдието, наложи глоба, тя си запазва сжщата юридическа натура.

К. Панайодовъ: Азъ не отказвамъ това нѣщо.

Министъръ Х. Поповъ: Глобата си е глоба. И по теория, и по наказателния законъ пакъ си остава глобата наказание, слѣдователно, наказанието ще мине въ помилването и, слѣдователно, трѣбва да мине чрѣзъ Министерството на правосъдието по реда, както се помилватъ въ всички конкретни случаи глоби. Сега, казва уважаемиятъ колега, лѣсничейтъ не може да разбере, че трѣбвало да влѣзе въ понятието самоотбрана.

К. Панайодовъ: Не самоотбрана, а крайна нужда.

Министъръ Х. Поповъ: Добрѣ. Крайна нужда; но по тѣзи понятия още юриститѣ спорятъ у насъ. Къдѣ да намѣримъ единъ такъвъ лѣсничей, щото да може да разбере, що е Notwehr и Notstand, както се изразяватъ нѣмцитѣ — крайна нужда и неизбежна отбрана? И ние, юриститѣ въ България, като почнемъ да споримъ, на едно мнѣние не сме. Така щото, да се иска отъ тѣхъ това, не може. Но фактътъ е фактъ, че е глоба. Ако сега вие сте увѣрени и, може-би, и Народното събрание е увѣрено, че има направени нарушения въ врѣме на войната, слѣдъ които сж послѣдвали глоби — и трѣбвало би да послѣдватъ — че е справедливо да се опростятъ всичкитѣ тѣзи нарушения, всичкитѣ тѣзи глоби, тогава ще настѣпи моментъ за амнистия общо, обективно. Тогава може, а не така, по този редъ. Когато конкретно се сезирате съ молбата на единъ, който иска да му опростите тая глоба, то ще дойде въ Министерството на правосъдието чрѣзъ министъра на финанситѣ, защото е конкретно. Убѣдени ли сте вие сега въ това, което може да е твърдѣ възможно, че въ врѣме на войната нѣкой мъже и жени сж били принудени да нарушаватъ постановленията на закона за горитѣ, че тия мъже и жени въ врѣме на войната сж били въ крайна нужда и поради това сж прибягвали къмъ нарушение на закона за горитѣ, въ такъвъ случай, не, остава, освѣнъ единъ прѣдставителъ да направи прѣдложение за амнистия, подписано по реда си; тогава да, ще кажете, че понеже Народното събрание мисли, че тия и тия нарушения сж станали при крайна нужда на населението, амнистиратъ се всички. Тогава нѣма да се амнистира Х, У, Z тукъ чрѣзъ комисията, а общо, подъ понятието на една амнистия. Тогава е другъ въпросъ. Ето защо, казвамъ, много добри сж сжделенията Ви, г. Панайодовъ, но редътъ не е този. Не бихъ ималъ нищо противъ, ако Народното събрание излѣзе съ такова едно прѣдложение за амнистия, ако дѣйствително Събранието чувствува, че това тъй е било и тъй трѣбва да стане — да се опростятъ. Сега, обаче, този редъ, по който сме трѣтнали, е най-правилниятъ, най-парламентарниятъ. И това прошение е оттеглено вече отъ самия г. докладчикъ, значи, убѣдени сте, че нѣма вече и прѣдметъ, по който да се спори.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Понеже слѣдъ станалитѣ разисквания се видѣ, че въпросътъ не може да се разрѣши и не трѣбва да се разрѣшава въ днешното заседание на Събранието, тъй като по реда си трѣбва да се изпрати въ надлежното министерство, нѣма какво рѣшение да вземаме.

Д. Драгиевъ: Най-добър е, г. министърът на земледелието и държавните имоти да внесе едно такова предложение за амнистия. Това не сж единични случаи.

Министъръ Х. Поповъ: И министърът може, и вие можете да внесете предложението.

Д. Драгиевъ: Понеже г. министърът на земледелието и държавните имоти отсъствува, можете вие да внесете такова предложение.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Азъ напълно се присъединявамъ къмъ предложението на г. Такева и моля Събранието да вземе рѣшение въ смисълъ: да се изпрати прошенето на просителитъ въ Министерството на финанситъ, за да се поиска помилването имъ по чл. 14 отъ конституцията.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: По заявлението на селянитъ и селянкитъ отъ с. Гурково се направиха двѣ предложениия, или, по-добър, оставатъ да се гласуватъ двѣ предложениия. Едното предложение на г. Такева, което не е изчерпателно, и къмъ което се присъедини и г. докладчикътъ на комисията, е въ слѣдующата смисълъ: заявлението на селянитъ и селянкитъ отъ с. Гурково да се изпрати въ Министерството на земледелието и държавните имоти съ прѣпорѣка, всички аналогични случаи, ако такива сж се явили, да бждатъ обобщени наедно и, относително стойността на отсѣченитъ дървета, респективниятъ министъръ да внесе въ Народното събрание предложение за опрощение на тѣхната стойностъ; относително же наложенитъ глоби, респективниятъ министъръ да направи по-стѣпки прѣдъ министра на правосѣдието за опрощение на тия глоби. Въ тази смисълъ ли е предложението Ви, г. Такевъ?

М. Такевъ: Тѣй.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Къмъ туй предложение на г. Такева се присъединява и г. докладчикътъ, и понеже то е неизчерпателно, ще туря него на гласуване. Които г. г. народни прѣдставители сж съгласни съ него, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.
По-нататъкъ, г. докладчикъ.

Докладчикъ Й. Веселиновъ: Има още едно заявление. На 25 февруарий 1912 г. Народното събрание е опростило на Георги Йовковъ Дудовъ, отъ Калюферъ, 161 40 л. разноски за неявяването му като свидетел по едно угово дѣло. Обаче, при написване диспозитива на рѣшението, погрѣшно е записано, че тази сума произтича отъ глоба, вслѣдствие на което туй рѣшение не може да се изпълни. Затова министерството, съ писмо № 313 отъ 13 януарий

1912 г., иска да се поправи въпросната грѣшка. Тази грѣшка не може да се поправи по другъ начинъ, освѣтъ пакъ чрѣзъ рѣшение на Народното събрание, като вземе рѣшение въ смисълъ, сумата 161 40 л., опростена съ рѣшение на Събранието отъ 25 февруарий 1912 г., да се счита, че е съдебни разноски, а не глоби.

Моля да се вотира туй рѣшение на комисията.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Които отъ г. г. народнитъ прѣдставители сж съгласни съ взетото рѣшение отъ пропетарната комисия по прошенето на Георги Йовковъ Дудовъ тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Прието.

Има думата г. министъръ-прѣседателътъ.

Министъръ-прѣседателъ д-ръ В. Радославовъ: Г. г. народни прѣдставители! Ще моля да имаме засѣдание въ вторникъ и ходатайствувамъ, щото на първа точка отъ дневния редъ да се тури законопроектътъ за амнистията, понеже е доста важенъ, и моля всички господа да се намѣрятъ въ вторникъ тукъ. Може да има и други нѣкои важни въпроси, тѣй щото да може засѣданието да стане и да се рѣшатъ въпроситъ, които ще бждатъ поставени на дневенъ редъ.

Отъ лѣвицата: Най-добъръ за срѣда да се остави този въпросъ.

А. Малиновъ: Г. министре! Казахте „законопроектъ за амнистията и други по-важни въпроси“; можемъ ли да знаемъ какви?

Министъръ-прѣседателъ д-ръ В. Радославовъ: И други нѣкои важни въпроси, ако стане нужда.

Прѣседателствующъ д-ръ С. Иванчовъ: Г. г. народни прѣдставители! Въ понеделникъ е празникъ и не ще можемъ да имаме засѣдание. Има предложение отъ г. министъръ-прѣседателя да имаме редовно засѣдание въ вторникъ, извънъ правилника. Които сж съгласни съ туй предложение, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

По дневния редъ за идущето засѣдание има предложение отъ г. министъръ-прѣседателя, да се тури на първо мѣсто законопроектътъ за амнистията, заедно съ двѣтѣ законодателни предложениия, направени по тоя поводъ. Които г. г. народни прѣдставители сж съгласни, моля, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Дневниятъ редъ ще бжде съ тази първа точка, и другитъ точки, както сж опрѣдѣлени въ дневния дневенъ редъ.

Засѣданието се закрива.

(Закрито въ 7 ч. 40 м. вечерята)

Прѣседателствующи подпрѣседатели: { Д-ръ С. Иванчовъ.
Д-ръ И. Момчиловъ.

Секретаръ: М. Зелковъ.

Началникъ на Стенографското бюро: Т. Гължбовъ.